

DOMOVINA

Upravništvo in uredništvo »DOMOVINE« Ljubljana, Knaflijevo ul št 5 II nadstrop., telefoni od 3122 do 3126 Ročun poštne hranilnice podruž. (Ljubljani št 10.711)

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9 polletno 16, celoletno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrletno 12, polletno 24 celoletno 48 din — Amerika letno 1 dolar.

Izvoz živine in mesa bo najbrž omejen

Zaradi neomejenega izvoza živine in mesnih izdelkov iz naše države so cene občutno poskočile in še naraščajo. Zaradi tega se pripravljajo, kakor je povzeti iz časopisnih poročil, omejitve izvoza tega blaga in tudi drugih kmetijskih pridelkov.

Za državo kot celoto bo gotovo koristnejše, če se omesti dozdajšnje pospeševanje izvoza za vsako ceno, ker bi utegnile biti posledice neomejenega izvoza zelo hude. Prav zavoljo zdajšnjega prevelikega izvoza živine je bilo tudi ponovno sproženo vprašanje omejitve mesa v domači rabi. Baše mislijo na uredbo o enem ali dveh brezmesnih dnevih

v tednu in o prepovedi klanja nekaterih vrst živine.

Kar se tiče dviga cen živini, naj primumo, da imajo naši kmetje kaj malo od tega. Ponekod se cene živini skoroda niso nasproti lanskem letu nič povišale, pač pa vmesni prekupčevalci navijajo cene. Tudi meso se je povsod znatno podražilo, čemur se čudi marsikateri kmet, ki je svojo živino prodal po razmerno nizki ceni. Tu bi bilo tudi treba napraviti red. Prav pa bo gotovo, če se izvoz živine omeji, ker bodo sicer ob neomejenem izvozu hlevi kmalu prazni v veliko škodo kmetijstva.

Tri izseljenske zveze pod skupnim vodstvom

V Zagrebu je bila te dni glavna skupščina Zveze izseljenskih društev za vso državo. Zbor je vodil predsednik zveze g. Milan Marjanović iz Beograda. Navzoč je bil tudi zastopnik Narodnega izseljenskega odbora g. Josip Ambrožič iz Ljubljane. Naše izseljensko vprašanje ni samo socialno, ampak tudi narodno in državno, ker je v korist ugleda naše države v tujini, kakšne stike bomo nadalje ohranili z rojaki, ki so šli s trebuhom za kruhom po svetu. Kdor pravilno rešuje izseljensko vprašanje, izboljšuje tudi našo valuto, kajti ugotovljeno je, da so pošiljali izseljenci velikanske vsote denarja v staro domovino in s tem boljšali gospodarski položaj naše države in dvigali njen ugled v tujini. Glede na novo upravno razdelitev države bodo ustanovljene tri izseljenske zveze, ki

bodo posamezno laže delale, a vse tri bodo imele enotno vodstvo. Na glavni skupščini so Hrvati že osnovali svojo zvezo za banovino Hrvatsko. Predsednik je Tomo Babušić, pokrovitelj pa dr. Vladko Maček in nadškof dr. Stepinac. Isto bodo napravili tudi Srbi in Slovenci.

Po dolgotrajnem pogovoru je bil sprejet tale sklep: Ker je osnovana v Zagrebu zveza za banovino Hrvatsko, se osnujeta srbska izseljenska zveza v Beogradu in slovenska v Ljubljani. Dozdajšnja skupna zveza bo prenehala obstajati. Razdružitev bodo izvedli po trije odposlanci vsake izmed zgoraj omenjenih treh zvez, razdelili po ključu skupno imetje in stavili predloge glede smernic bodočega skupnega dela.

Bohinjska kmečka mladina marljivo deluje

Češnjica, aprila
Nedavno je zborovala v gasilski dvorani v Češnjici kmečka mladina na rednem običnem zboru Društva kmečkih fantov in deklet. Zbora se je udeležilo nad 150 članov in članic.

Iz poročil je bilo razvidno, kako delavno je bilo društvo. Predsednik je v nagovoru pojasnil, kako je društvo v enem letu napredovalo navzlic velikim oviram nasprotnikov, ter naglasil, da ima društvo, ki v takih usodnih časih tako naoreduje, pač lepo bodočnost.

Društvo šteje 157 članov in članic, odsek za spodnjo dolino pa 128 članov in članic, tako da znaša skupno število 285 članov in članic. Društvo si je nabavilo tamburaške instrumente, s katerimi so že tudi nastopili. Priredilo je društvo v minilem poslovnem letu tri sestanke, družabni večer s predavanjem, dve živinozdravniški predavanji, eno predavanje o pomenu organizacije, sankasno

tekmo, smučarsko tekmo, štiri izlete, kmečki praznik, družen s tekmo koscev, z mladinskim zborovanjem in kmečko veselico, in pa proslavo Matije Gubca, združeno z igro »Uporom Bohinjcev«. Teh prireditev se je udeležilo nad 8000 ljudi.

Po poročilih je bil odobren delovni načrt za novo poslovno leto, ki je še razsežnejši od lanskega. Tudi letos se priredi velik kmečki praznik, in sicer v gorni dolini. Začela se je pa tudi akcija za postavitev spomenika Matiji Gubcu in kmečkim uporom.

Pri volitvah je bil izvoljen za predsednika Sodja Anton (Češnjica), za podpredsednika Cesar Franc, za tajnika Stare Janez, za blagajnico Langusova Minka, za knjižničarko Smukavčeva Francka, za odbornike in odbornice Kos Joža, Sodja Cilka, Stare Valentin, Sodja Joža Cvetek, Janko, Stender Joža, Hodnik Franc, Cesar Justi in Hodnik Ančka. Izvoljeni so bili tudi predsedniki raznih odsekov.

Po zboru so tamburaši zaigrali nekaj prijetnih skladb.

Dne 17. marca je priredilo društvo veliko proslavo »Matije Gubca« ob 15 in 20. uri v gasilski dvorani v Češnjici z lepim sporedom. Ob okrašenih slikah Matije Gubca je imel predsednik Sodja govor, v katerem je lepo očrtal zgodovino kmečkih uporov in mučeniško smrt Matije Gubca. Po govoru so tamburaši zaigrali himno »Hej Slovani Sledile so deklamacije, v katerih sta se poudarjali odločnost in borba takratnih kmetov. Vsi ti prizori so bili tako pretresljivi, da je bilo malo katero oko brez solz. Zatem se je na igrala zgodovinska igra v režiji tov. Sodje »Upor Bohinjcev« ki je v živi sliki pokazala, kako so takratni graščaki delali s kmečkim ljudstvom. Vsa proslava je zelo lepo uspela. S tem je mladina pokazala svojo neomajno kmečko zavednost in borbenost.

Proslave se je udeležilo veliko število ljudi. Že ob 15. uri je bila dvorana čisto polna, zvečer ob 20. pa soloh nismo mogli spraviti vseh ljudi v dvorano.

Zanimivo je, da so istega dne ob isti uri imeli prireditve tudi naši nasprotniki in da je njihov vodja dal nalog ljudem, naj danes pokažejo s svojo udeležbo na prireditvah, kje jih je več. No, ljudje so res pokazali to. Če so bili nasprotniki razočarani nad ljudmi, nismo mi krivi. Pomnite, da Bohinjci nismo kar tako.

Kmalu po tej pomembni proslavi pa je objavil »Domoljub« dopis: »Črešnjevca. Ono nedeljo je priredilo Društvo kmečkih fantov in deklet v gasilski dvorani igro »Upor Bohinjcev«. Prej na je govoril neki fant govor, katerega vsebina je bila naperjena proti g. knezoškofu in med drugim proti zatiralcem kmečkoga življa, ki jih je klical med donatnimi odgovornimi krogi. Kako more gasilsko društvo dopustiti v svojem domu take reči?»

Zelo nas je ta dopis presenetil zaradi izmišljenih reči. Sodili bi, da so poslali na našo prireditev kakšnega nečestnega človeka, ki ni razločno slišal, kaj se je govorilo. Zato nas veže dolžnost, da odgovorimo na ta dopis. Najprej je potrebna ugotovitev, da je dopisnik pozabil omeniti, da se je vršila proslava Matije Gubca, na kateri je res govoril predsednik društva. V govoru je orisal zgodovino kmečkih uporov in mučeniško smrt Matije Gubca. Pri tem je tudi omenil takratnega zagrebškega škofa Draškoviča, ki je sodeloval pri obsodbi Matije Gubca leta 1573. Ni pa govoril kakor dopisnik trdi, o zdražnem knezoškofu. Sicer smo tudi mi prepričani, da je dopisnik prav preračunano ponaredil dejstvo, da bi oblatil prireditev, češ da je bila proti veri. Da je predsednik res govoril tako, kakor trdimo, lahko izpriča sto in sto ljudi, ki so vse slišali na svoja ušesa.

Opomba, kako morejo gasilci dopustiti take prireditve v svoji dvorani, je tudi potrebna odgovora. Gasilska četa ima zato dvorano, da jo za odškodnino oddaja vsem društvom brez razlike političnega prepričanja. Dopisniku menda ne gre v račun, ker ne more tudi v našem gasilskem odboru voditi svojo politiko. Svetovali bi dopisniku, naj se briga rajši za svojo »plehmuzko«. Zanima nas, proti komu je bila ta godba naperjena na veliko noč, ali proti fantom ali netopirjem v podstrešju. S tako genljivo »plehmuzko« rajši nastopite v takem kraju, kjer ni ljudi.

Najprej občinske, nato šele skupščinske volitve

Po vesteh iz Beograda bodo volitve v občinske odbore pred volitvami v narodno skupščino. To je gotovo pravilno stališče. Beograjska »Politika« piše, da se je te dni posvetoval predsednik vlade Cvetković s podpredsednikom vlade dr. Mačkom in hrvaškimi banom dr. Subašićem. Na posvetu so ugotovili, da bi bilo potrebno čimprej spreminiti zdajšnje volilne predpise za ob-

ne in razpisati volitve, ko bodo splošne politične razmere to dopuščale. Ni še odločeno, ali se bo izvršila sprememba zdajšnjega volilnega zakona ali pa bo izdana nova zakonska uredba. Vsekakor bosta tudi za občinske volitve uvedena tajno glasovanje in proporc. »Politika« sodi, da bodo občinske volitve razpisane morda že v maju.

Pomladi je nevarnost gozdnih požarov velika

Na pomlad so radi gozdni požari, posebno če je pomlad suha, zato banska uprava opozarja prebivalstvo, naj pazi na ogenj po gozdovih in naj ne meče gnetih vžgalic in tleh cigare in cigaret po listju. Zato je strogo prepovedano kuriti po gozdovih. Prepovedani so tudi kresovi na gozdovih ali v njih bližini. O suhi ne sme nihče napraviti ogenj niti 50 m daleč od gozda. Sežiganje hoste in odredkov pri trebljenju travnikov v bližini gozdov je seveda prav tako nevarno in tudi prepovedano. Na ognjiščih po barakah gozdnih delavcev in drvarjev ne sme biti ogenj nikdar brez nadzorstva in ga je treba vedno čisto zadušiti z vodo ali prstjo. Kjer vozi železnica skozi gozdove, so posestniki dolžni, da pustijo vzdolž železniške proge 10 metrov širok pas prazen, da se gozd ne vname od isker.

Kdor v gozdu ali v njegovi bližini opazi nepogasnjen ogenj, ga mora takoj pogasiti. Kdor na opazi gozdni požar, mora takoj ob-

vestiti najbližje prebivalce, občinske može ali orožništvo. Ti morajo takoj sklicati prebivalstvo najbližnjih vasi, da gredo gasiti. Vsi poklicani morajo brezpogojno ubogati in nesti s seboj za gašenje potrebno orodje. Če ni navzočen gozdar, vodi gašenje župan ali kak njegov namestnik ter se morajo vsi gasilci pokoriti njegovim navodilom. Ko je požar pogašen, je treba še en dan ali dva pogo-rišče stražiti, da ne nastane nov požar. Za vso škodo, ki jo požar napravi, je odgovoren tisti, ki ga je zanetil, čeprav je požar nastal iz nepazljivosti. Za pastirje in delavce v gozdovih so odgovorni njih gospodarji.

Ker gozdni požari vsako leto napravijo velikansko škodo, opozarjamo zlasti tudi mestne izletnike na strogost zakona. Mestni izletniki, zlasti mlajši, so včasih še posebno nepazljivi, tako da se jih kmečki ljudje kar resno bojijo, da ne bodo napravili škode, če se zaženejo v gozdove.

Največje podzemne zaklade ima južni tečaj

Ceprav ni na južnem tečaju trgovin in hotelov, je admiral Byrd, vodja raziskovalne skupine, ki biva že več mesecev v najbolj divjem kraju zemlje v bližini južnega tečaja, vendarle potreben denarja. Celo posebno pismo je poslal v Washington, naj mu država brž pošlje denar.

Byrdov pohod proti južnemu tečaju plačujajo Zedinjene države, a se ameriški vladi zdi, da je to stalo že preveč. Zato je razumljivo, da jim nova brošnja za denar ni bila všeč. Byrd pa je kljub temu dobil denar, ker je dokazal, da je njegov raziskovalni pohod lahko velikega gospodarskega pomena.

Byrd trdi, kakor je govoril že ameriški južnotečajni raziskovalec Ellsworth, da ima ozemlje južnega tečaja (Antarktida) v globinah zamrznle zemlje neizmerno zaklade. Zlasti so obilna ležišča premoga, železa, zlata, bakra, cinka Wolframove kovine in živega srebra. Učenjaki, ki ga spremljajo, so napravili zadevne poskuse in ugotovili, da so Byrdove trditve osnovane. Razen tega je obala nove zemlje velikega pomena za oporišča ladij za lov na kite in predelovalnic ribjega olja. Zato da se izplača, če se Zedinjene države pobrigajo za Antarktido, kolikor niso to že storili Angleži, Francozi in Norvežani.

To je na seveda vprašanje zase. Kako si kaka država prisvoji kako pokrajino? Mednarodno priznana oblika je ta, da raziskovalec postavi na novi zemlji zastavo kot državni znak, kar pa ima to slabo stran, da s tem niso določene meje pokrajine, ki naj bi bila zavzeta Angleži, Francozi in Norvežani so zmerom tako storili, kadar so njihovi raziskovalci prišli v kako novo pokrajino. A s tem je ostalo odprto vprašanje, ali je zavzeta

jine le takrat, kadar se tam izvaja tudi dejanska oblast kake države, kjer je že naseljen, kjer se vzdržujejo pristanišča, poštne postaje in drugo. S tega stališča pa je še največji del notranje Antarktide brez gospodarja, zakaj to, da je leta 1935. Američan Ellsworth preletel vso to orjaško pokrajino, še ne more veljati kot dejanska zasedba od Zedinjenih držav. Senca letala, ki je šinila čez ozemlje, je narodno-pravno še manjše vrednosti kakor pa zastava, ki tiči na določenem kraju.

Da bi pa Zedinjene države veljale tudi pravno kot lastnice bogate Antarktide, ima Byrd drzen načrt v glavi, hoče namreč na južnotečajnem ozemlju zares ustanoviti stalna selišča, in sicer za začetek na treh mestih, ki jih bo on izbral. To je drzna zamisel, še drznejša, kakor je bilo l. 1937. rusko prezimovanje na ledeni plošči na severnem tečaju. Načrt stalnih naselij blizu južnega tečaja je ameriški vladi spočetka jemal sapo, toda Byrd je po svoji radijski postaji vse to natančno razložil: »Seveda ne bi orivedil sem ljudi za vse življenje! Toda stalno mora tu ostati taborišče. Vsako leto naj se posadka izmenja. Dela za posadko je tu vse leto zadosti. Poizkusijo naj se zgraditi elektrarne na veter, letališče in hiše. Vrtati bo treba zemljo in nemara tudi zgraditi ceste.«

Ta načrt je zmagal. Byrd bo dobil zahtevani denar. Priplula bo še ena ladja, ki bo pripeljala živila, gradbeno tvarino in raznovrstno orodje. Verjetno je torej, da se bo v Antarktidi ustanovila prava kolonija Zedinjenih držav.

D o p i s i

KRANJ. V nedeljo je bil občni zbor Legije koroških borcev, krajevne organizacije v Kranju. Predsednik dr. Demšar je v pozdravnem govoru pozval člane glede na položaj, v katerem je naša domovina, k skupnemu delu v prid in blagor naše domovine. Po poročilih ostalih društvenih funkcionarjev je zastopnik glavnega odbora g. Pirce poročal o delu tega odbora in izpodbujal tovariše na skupno delo za doseg smotrov, ki jih ima naša legija. Volitve so potekle v znamenju tovarištva in je nova uprava z majhno razliko ostala v rokah dozdejšnjih odbornikov. Z občnega zbora je članstvo poslalo tovariške pozdrave ministru za vojsko in mornarico Milanu Nediću in predsedniku Legije koroških borcev polkovniku v pokojju Andreiki Viktorju.

**Postani in ostani
član Vodnikove družbe!**

NAJLEPŠE ČTIVO!

- Ravljen. Zgodbe brez groze
- Klabund: Piotr-Rasputin
- Ravljen: Črna vojna
- Thompson: Sivko
- Majerjeva: Rudarska balada

Broširana knjiga: din 10.—
Vezana knjiga: din 15.—

ZALOZBA „CESTA“ L J U B L J A N A
KNAFLJEVA ULICA 5

Politični pregled

Na zapadnem bojišču ni bilo kakšnih izrazitih dogodkov, vendar pa vlada

vtisk, da se pripravljajo velike vojaške operacije.

Na suhem so bile živahne praske med patroljami po vsem bojišču ob spremstvu topovskega ognja. V zraku je bilo nad suho zemljo in nad morjem več bojov.

Vodilni vojaški činitelji so zadne dni dali izjave v tem smislu, da prehajamo v dobo srditih borb velikih obsegov. Tako je

nemški maršal Göring v nagovoru na mladino dejal, da je Nemčija pripravljena z enim samim zamahom uničiti nasprotnika,

kakor je z enim zamahom uničila Poljsko in da je letalstvo na Poljskem pokazalo, kaj bo naredilo z Anglijo. Vrhovni šef angleškega generalnega štaba Ironside pa je izjavil, da Anglija pred šestimi meseci ni bila pripravljena in da s strahom zbujajo spomine na prve tedne, kaj se bi bilo zgodilo, če bi bila Nemčija takrat napadla. Danes pa sta Anglija in Francija povsem pripravljene, ne samo za obrambo, temveč da tudi sami udarita tako, da bo odločilno.

V Angliji je prišlo do spremembe v vladi in

so prišli na oblast možje, ki hočejo vojno izvesti do kraja in uspešno.

Voditelj angleške vojske je postal podjetni Churchill, znamenje, da zares iz tišine prehajamo v novo dobo. Angleški in francoski ministrski predsednik sta v preteklem tednu imela govore, ki razodevajo, da se pripravljata resna vojna.

Anglija in Francija sta mislili, da bosta z blokado Nemčijo pritisnili ob tla, toda izkušnje zadnjih mesecev kažejo, da jim to ni uspelo, ker je Nemčija skozi nevtralna pristanišča dobivala blago, ko ga ni mogla več dobivati skozi svoje lastne luke, in da so nevtralne države morale v velikem obsegu dati svoje blago Nemčiji na razpolago. Anglija in Francija sta sklenili, da temu napravita konec in

da s primernimi ukrepi dosežeta, da nevtralne države, ki imajo z Nemčijo suhozemske meje, ne bodo več pošiljale Nemčiji svojih kmetijskih pridelkov in surovin.

a tudi ne prodajale naprej Nemčiji tisto blago, ki so ga v tujini naročile in pripeljale v svoja pristanišča. Anglija in Francija sta sklenili, da bosta blokiral tudi nevtralne države s svojimi vojnimi ladjami, vsaj kolikor se tiče tistih predmetov, ki bi lahko koristili Nemčiji. Nemčija je v zvezi s temi angleško-francoskimi sklepi, ki so zelo resnega značaja, po svojem časopisju izjavila, da bo na vsak nasprotni ukrep pri nevtralcih takoj nastopila in da bo s primernimi sredstvi preprečila, da bi Anglija in Francija mogli pri nevtralcih kaj storiti, kar bi moglo škodovati Nemčiji. Nevtralne države prihajajo torej v nekaki križni ogenj dveh nasprotnih si taborov in je vprašanje, kako se bodo mogle izotati, da bodo obema taboroma ustregle. Francoski tisk je naglašal, da bo morala biti dvojna igra nevtralcev končana in da bodo tudi nevtralci v tej borbi med velesilami morali zavzeti eno ali drugo stran.

Na svetu so

štiri velesile, ki se vojne v Evropi ne udeležujejo

in s katerimi vojskujoče se države ne morejo tako postopati kakor z malimi nevtralnimi državami. To so Italija, Rusija, Amerika in Japonska. O Italiji in Rusiji je znano, da sledujeta svojo politiko. Noben vojskujoči se tabor jih ne more prištevati k svojim zaveznikom. O Ameriki vemo, da se po čustvovanju nagiblje k Angliji in Franciji, o Ja-

poncih pa se čuje, da bi rajši šli z Nemčijo proti Angliji, a tudi proti Rusiji.

O Danski, ki je približno tako velika kakor Švica (površina Danske znaša okoli 42 tisoč 900 kvadratnih kilometrov, a njeno prebivalstvo šteje okoli 3.800.000 duš), se je doslej bolj malo govorilo. V torek pa so

vkorakale v Dansko nemške čete in jo zasedle.

Danska vojska, ki je neznatna, se ni upirala. Danska vlada je sklenila, pokoriti se Nemčiji, in je izdala na narod razglas, naj ohrani red in mir, da se ne bo položaj še poslabšal. Malo pred zasedbo so nemška letala še metala letake na dansko glavno mesto Kodanj (Köbenhavn). Danski kralj Kristijan X. je tik pred zasedbo govoril po danskem radiu, da se danska vlada s protestom pokori nemški zasedbi.

Takoj po zasedbi Danske

so Nemci začeli zasedati Norveško.

Zasedli so že več norveških pristanišč, nekaj drugih mest in glavno mesto Norveške Oslo, ki stoji ob morju. Norveška vojska se je umaknila severno od Osla. Norveški kralj Haakon VII. in vlada sta se preselila v Hamar. Norveška vojska se je zasedbi upirala, vendar je bila preslaba, da bi bil mogoč odpor kaj koristiti. Norveški vodilni možje pričakujejo, da bo norveška vojska med Oslom in Hamarom zadržala nemške čete, dokler ne bo norveška mobilizacija izvedena v celoti. Iz Berlina poročajo, da so Nemci v Oslu že ustanovili novo norveško vlado, tako da sta zdaj dve.

Po vesti iz Pariza

se bo Norveška branila in na pomoč ji pridejo tudi Angleži in Francozi.

Kakor javlja časopisje, so na poti že velike čete francoske in angleške vojske. Razen tega pošljejo zavezniki tudi letala.

Spričo tega položaja je

Švedska začela mobilizirati,

vendar pa naglašajo strogo nevtralnost. Samo če bo napadena, se bo branila. Nekatero časopisje izvaja, da je prav verjeten nemški napad na Švedsko, ki je poleg Danske in Norveške tretja nordijska država, drugi listi pa spet menijo, da Nemčija takih namer nima.

Istega dne, ko je bila zasedena Danska, se je začela

velika pomorska bitka ob Norveški.

Kako se bitka razvija, ni znano še nič določnega. V bitki med zavezniškim in nemškim brodomjem sodelujejo tudi Norvežani na zavezniški strani. Norveške obalne baterije so potopile nemško oklopnico »Blücher«. Po isti vesti je potopljenih še več nemških ladij in dva angleška rušilca. Potrjene te vesti še niso.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Za kg žive teže so se trgovali v ljubljanski okolici: voli I. po 6.50 do 7, voli II. 5.50 do 6, voli III. po 5 do 5.50, telice III. po 4 do 4.50, krave I. po 4.50 do 5, krave II. po 4 do 4.50, krave III. po 3 do 4, teleta I. po 7, teleta II. po 5 din; v Kranju: voli po 7, II. po 6.50, III. po 6, telice I. po 7, II. po 6.50, III. po 6, krave po 4.75 do 6, teleta po 7.50 do 7 din.

SVINJE. Za kg žive teže so se trgovali: v Konjicah: špeharji in pršutarji po 11 do 11.50 v Ptuj: pršutarji po 7.50 do 8, v Mariboru: špeharji po 7.50, pršutarji po 11.75, v Dravogradu: špeharji po 10, pršutarji po 9 din.

KRMA. V ljubljanski okolici: seno 100 do 120, slama 45, v Konjicah: seno 110, slama

70, v Kranju: lucerna 150, seno 100 do 125, slama 30, v Ptuj: seno 150 do 200, slama 45 do 50, v Mariboru: seno 140, slama 70, v Dravogradu: lucerna 120, seno 100, slama 80 din za 100 kg.

SIROVE KOŽE. V ljubljanski okolici: goveje 13, telečje 14, svinjske 10, v Konjicah: goveje 12, telečje 18, svinjske 11, v Kranju: goveje 12 do 14, telečje 16, svinjske 8 do 9, v Črnomlju: goveje 12 do 13, telečje 14 do 18, svinjske 8, v Ptuj: goveje 11 do 12, telečje 16 do 18, svinjske 10, v Mariboru: goveje: 12, telečje 18, svinjske 9, v Dravogradu: goveje 13, telečje 16, svinjske 12 din za kg.

VOLNA. V ljubljanski okolici: neoprana 30, oprana 45, v Kranju: neoprana 24 do 28, oprana 34 do 38, v Dravogradu: neoprana 30, oprana 35 din za kg.

KROMPIR. Cene so čvrste. V Kranju 200 do 250, v Mariboru 225, v Ljubljani 225 do 275 (tudi do 300), v Dravogradu 200, v Ptuj: 200, v Konjicah 240 din za 100 kg.

VINO. Pri vinogradnikih se je dobilo: v ptujskem okolišu: navadno mešano vino po 3.50 do 4.50, finejše sortirano vino po 4.75 do 7, v konjiškem okolišu: navadno mešano po 3, finejše sortirano po 5 do 6 din za liter.

MED. V ljubljanski okolici 20, v Konjicah 20 do 25, v Kranju 22 do 24, v Ptuj: 16 do 18, v Mariboru 16.50, v Dravogradu 20 din za kg.

FIZOL. V Mariboru 650, v Dravogradu 750, v Ptuj: 600, v Črnomlju 700, v Kranju 600 do 700, v Konjicah 700 do 800, v ljubljanski okolici 500 do 650 din za 100 kg.

Sejmi

15. aprila: Apače, Terbegovci-Sv. Duh, Pameče, Ponikva, Velike Lašče (rodovniški sejem za selekcionirano montafonsko pasmo);

17. aprila: Kapele;

18. aprila: Irča vas.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 0. t. m. v devizah (prve številke pomenijo službene tečaje, druge v oklepajih pa tečaje na svobodnem trgu):

1 angleški funt za 155.90 do 159.10 (za 192.62 do 195.82) din;

100 francoskih frankov za 88.05 do 90.35 (za 108.84 do 111.14) din;

1 ameriški dolar za 44.25 do 44.85 (za 54.80 do 55.20) din;

1 holandski goldinar za 23.48 do 23.86 (za 29.01 do 29.39) din.

Nemške klirinške marke so bile po 14.80 din. Vojna škoda se je trgovala v Beogradu po 437 do 441 din.

Drobne vesti

= **Plemenski sejmi.** Letošni pomladni sejmji za plemenske bikce bodo po temle vrstnem redu: 22. aprila v Velikih Laščah za bikce sivorjave pasme, 24. aprila v Beltincih za bikce simodolske pasme, 3. maja v St. Jurju pri Celju za bikce sivopšenične pasme (pomurske), 7. maja v Šmartnem ob Paki za bikce marijadvorske pasme, 11. maja v Kranju za bikce pingavske pasme, 15. maja v Ormožu za bikce pingavske pasme. Bikorejce opozarjamo na pravočasen dogon bikcev na sejem ter na to, da slabih bikcev in mlajših kakor eno leto ne gonijo na sejem. Zaradi hitrejšega in pravilnejšega pregleda in ocenitve bikov naj bikorejci bikce razvrste v posamezne starostne skupine, in sicer: po 12 do 14 mescev, 14 do 16 mescev, 16 do 18 mescev, 18 do 20 mescev ter 20 do 24 mescev. Na letošne pomladne plemenske sejme posebno opozarjamo one občine, kjer plemenskih bikov najbolj primanjkuje.

= **Prizad je odkupil doslej 120 vagonov vina in 80 vagonov žganja.** Odkar je Privilegirana izvozna družba (Prizad) začela posredovati na tržišču z vinom in žganjem, se je položaj znatno izboljšal. Prizad je doslej že odkupil okrog 120 vagonov vina, in sicer v glavnem v vinorodnih okoliših Srbije in Hrvatske. Vino se je medtem precej podražilo. Žganje odkupuje Prizad v Srbiji. V Bosni ni potrebno posredovanje, ker so tam cene dovolj visoke. Prizad še nadaljuje nakupovanje žganja. Doslej ga je nakupil 80 vagonov.

Novice

* **Občni zbor nacionalistične mladine v Gorjah pri Bledu.** Predzadno nedeljo popoldne je bil pri Mačku v Gorjah občni zbor tamkajšnje mladinske organizacije Jugoslovenske nacionalne stranke. Obširna gostilniška soba je bila premajhna za številne somišljenike. Zbor je vodil delavni predsednik g. Miha Frčej iz Zasipa, ki je v lepem uvodnem govoru izrekel prepričanje, da bodo naprednjaki vseh struj na Gorenjskem ostali v teh važnih časih enotni in trdni. Po odborniških poročilih so bile volitve, pri katerih je bil ponovno izvoljen le nekoliko izpopolnjeni zdajšnji odbor s predsednikom g. Miho Frčejem na čelu. Poročili o mednarodnem in notranjepolitičnem položaju sta imela predsednik in tajnik banovinskega odbora omladinske Jugoslovenske nacionalne stranke gg. inž. Jože Rus in Andrej Uršič. Po živahni razpravi je predsednik zaključil zbor s pozivom, naj se Gorjani krepko oprijejo dela v korist stranke, katere prizadevanja so posvečena izključno narodu in njegovi srečnejši bodočnosti.

* **Napeved novega zakona o občinah.** Na nedavnem shodu Samostojne demokratske stranke v Novem Sadu je govoril tudi minister dr. Srdjan Budisavljević in med drugim naglasil, da je bila vlada doslej v glavnem zaposlena z ureditvijo banovine Hrvatske, predvsem s prenosom pristojnosti na banovino. Zdaj, ko so ta vprašanja že kolikor toliko urejena, bo vlada posvetila svoje delo demokratizaciji države in drugim vprašanjem, ki jih ima v svojem programu. V prvi vrsti se dela zdaj na izdaji političnih zakonov, med njimi tudi novega zakona o občinah. Zakon je že izdelan in bo v kratkem predložen ministrskemu svetu v odobritev. Zakonski predlog določa tajno glasovanje pri občinskih volitvah in proporc.

* **Enodinarski kovanci izgube veljavo.** Narodna banka opozarja, da bodo enodinarski kovanci prenehali biti 20. t. m. zakonito plačilno sredstvo. Zaradi tega se pozivajo vsi, ki imajo take kovance, naj jih čim prej zamenjajo pri blagajnah Narodne banke ali državnih finančnih ustanov.

* **Predpisi za tujce, ki potujejo letos v našo državo.** Hoteli, panzioni in zasebniki na-

pačno obveščajo goste iz Nemčije in Češko-Moravske zaradi vizumov. Zato prihaja pogosto do neprilik na obmejnih postajah. Predpisi so takšni, da od 1. septembra lani ne more dopotovati v našo državo noben državljan Nemčije in protektorata (pa tudi drugih držav) brez vizuma za vstop in za izstop. Turistični vizumi so odpravljeni in noben tujec ne more več dobiti vizuma na meji. V primeru, da je tujec dobil dovoljenje za bivanje v naši državi in da odpotuje pred časom, si mora preskrbeti vizum in plačati predpisano takso. Obmejna oblastva imajo strog nalog, da ne smejo pustiti v državo nikogar brez obeh vizumov. Na to je treba opozoriti goste, turiste iz drugih držav, da ne bodo imeli sitnosti na meji.

* **Druga knjiga spominov dr. Ivana Laha** je izšla. Izdal jo je odbor, ki je lani zaslužnemu književniku in borcu iz nabranih prispevkov odkril nagrobnik pri Sv. Križu. Delo obsega 200 strani in je opremljeno s pisateljevo sliko Mirka Šubica. Kratek uvod je napisal Pavel Karlin. Knjiga se mehko vezana za 36, trdo vezana pa za 48 din naroka v komisijski založbi Tiskovne zadruge v Ljubliani. Selenburgova ulica.

* **Seznam izžrebanih števil sokolske loterije pri Sv. Jederti nad Laškimi 31. marca letos.** Glavni dobitki so zadele srečke: 4570, 55, 1556, 4026, 4144, 5512, 1917, 5972, 2074, 3087, 199, 3104. Poleg teh so bile izžrebane: 47, 77, 115, 226, 407, 481, 556, 621, 640, 643, 914, 932, 1016, 1062, 1104, 1148, 1194, 1230, 1418, 1472, 1582, 1675, 1704, 1755, 1792, 1820, 1940, 2017, 2018, 2109, 2232, 2253, 2258, 2298, 2323, 2488, 2565, 2645, 2695, 2767, 2805, 2831, 2840, 2860, 3004, 3093, 3265, 3275, 3301, 3353, 3371, 3384, 3428, 3462, 3560, 3611, 3671, 3686, 3773, 3807, 3835, 4017, 4048, 4049, 4075, 4432, 4613, 4697, 4748, 4769, 5022, 5024, 5072, 5177, 5228, 5261, 5288, 5375, 5377, 5577, 5586, 5608, 5749, 5853, 5864, 5868, 5884, 5995. Dobitki, ki se ne dvignejo do 1. junija letos, zapadejo v korist društva.

* **Zle posledice hude zime po Goriškem in Vipavskem.** Letošnja dolga in huda zima je pustila po Goriškem in Vipavskem zelo hude posledice. Ozimina je pretežno uničena, kolikor je ni pokončal mraz, jo je vzela burja, ki jo je ponekod z zemljo vred odnašala z njiv. Kmetje bodo morali vso jesensko setev preorati. Vprašanje je le, če imajo še toliko semena, da bodo niive lahko znova nasejali in nasedili. Mraz in burja sta sto-

čila mnogo škode tudi na figovih drevesih, ki so ponekod pozebla, tako da ne bodo najbrže več ozelenela.

* **Povodenj v Vojvodini je porušila velikansko število zgradb.** V Novi Sad je prispel minister za vojsko in mornarico general Nedić, da si ogleda zaščito Novega Sada in Petrovaradina pred poplavo, ki je zadnje čase strahotno pustošila po Vojvodini. Prebivalstvu je prihitela na pomoč tudi vojska, ki utriuje nasipe in rešuje ljudi iz ogroženih hiš. Samo v Adamovičevem naselju je voda porušila nad 1500 hiš in znaša škoda tu okrog 30.000.000 din. Iz hiš se je moralo izseliti nad 15.000 ljudi. To so po večini siromašni ljudje, ki nimajo niti najpotrebnejše za življenje. Mnoge so spravili v šole in druga javna poslopja, nad 3000 se jih pa mora še vedno stiskati po vagonih. Vlada je dala zaenkrat po ponlavi prizadetemu prebivalstvu 4 milijone 500.000 din podpore. Škoda pa ni velika samo zaradi porušene zgradbe, temveč tudi zaradi opustošenega polja.

* **Dva požara v Julijski krajini.** Nedavno je bil na Brdu pri Dornbergu velik požar. Gorela je hiša posestnika Ivana Rijavca Ker ni bilo gasilcev, je ogenj kaj kmalu uničil zgradbo. Pred dnevi pa je gorelo v seniku Ivana Grudna v Godoviču. Nesreča je hotela, da se je požar razširil še na ostale hiše, ki so bile v neposredni bližini. Kmalu so bili na kraju nesreči idrijski gasilci in njihovi tovarši iz Črnega vrha. Pomagali pa so jim tudi jugoslovenski gasilci iz Hotedrišice. Pozno ponoči pa so prišli še poklicni gasilci iz Gorice. Vsem so pomagali še vojniki. Zaradi pomanjkanja vode je bilo požar težko gasiti in so se bolj omejevali na zavarovanje bližnjih zgradb. Po mučnem poslu je bil naslednega dne požar pogašen. Goriški gasilci so se v imenu vseh zahvalili jugoslovenskim gasilcem za požrtvovalnost.

* **Nevaren ogenj v Ambrusu.** Nedavno bi bil kmalu postal požar v Ambrusu usoden za vas. Goreti je začelo zaradi žarečih dimnih cevi na podstrešju hiše Frančiške Turko-ve. Zraven je bilo seno in se vžgalo. Posebno nevarno je bilo, ker je vlekel močan veter v smeri proti vasi, ki je po večini krita s slamo. Sreča v nesreči je bila, da so takoj prišli gasiti vaščani in gasilci.

* **Prodano vino se je samo potočilo.** V zidnici Barbare Šavorjeve v Radovici so bili zaposleni s pripravami za pretakanje prodanega vina. Nasledno jutro pa se je nudil

DOM Roman z gora

—ustroveni B R

Henrik je molče strmel predse. Dobri ljudje so bili. Šli so. Torej je bil on kriv on. zlobni človek. In oni so oili pravični. Potem se mu je spet zdelo, da to ne more, ne sme biti tako. In neprestano ta boj, to preudarjanje.

Stonel je ob neči, zunaj pa so se dvigale skalne bele meglice. Od poldneva ni spregovoril s človekom besede. Sicer pa je tudi takrat prišel samo hlapec, ki ga je nekaj vprašal.

Kje je ostala njegova moč, kje nogum, ki ga je še imel, ko je govoril z Matijo in Lenko, upornost, ki je z njo sestri dejal, naj gre?

Samota ga je razgrizla. Zdaj je stopil k oknu. Morda bo videl kakšnega človeka, ki pojde mimo. To mu bo dobro delo. In potem — tam onstran ceste prebiva dekle, ki je krivo, da se je vse to zgodilo. Ko sta ga Matija in Lenka zapustila, ga je bil zagrabil občutek prostosti, misel, da se je osvobodil lažne domovine in da bo le lahko iskal samo svojo srečo, svojo edino resnično srečo.

O, kako je imel Loto rad! Od tistega majskega dne ni več izginila njena slika iz njegove duše. Čeprav se je tolikokrat mučil, da bi jo bil zagrabil. Omotično veselje se ga je polotilo, kadar je zagledal dekle, in če je še tako ta občutek preganjal, zmerom izno-

va se je vračal, zmerom srečnejši je bil ob njem.

In tudi zdaj, ko je pogledal čez cesto, jo je zapazil. Za odhod pripravljena je stopila na prag in gledal proti oknom Bukovnikovega doma. Henrik se je hotel odmakniti od okna stran, na ga je že videla. Najmanj pol minute sta se gledala. Čisto negibno je stala in nekaj vprašujočega je bilo v njenem pogledu. Potem je rahlo sklonila glavo in počasi zavila proti vasi.

Henrik je bil ves razburjen. To je bila spet ura, ko ga je premagala želja po boju proti okovom in samoti. S tisočimi rokami ga je ta želja vleka iz strašne hiše, ki ni bila več njegov dom, ki nikoli ni bila njegov pravi dom.

Kakor pijanost ga je obšla, — tesnoba je padla z njega kakor mrtva navlaka, kri mu je pognalo v žile in ena sama misel ga je obšla. Pojdi za njo! Pojdi k njej! Pri njej je rešitev, pri njej je sreča!

Vzel je klobuk.

Tedaj so mu spet vstali stari dvomi.

Na steni je bila slika njegovega očeta. Tiho je obstal pred njo. Ni se upal ozreti. Zdelo se mu je, da stoji v izbi vsi domači ljudje: Lenka z grozečimi rokami, Matija z nemo prošnjo v dobrih očeh, Lizika z žalostnim obrazom in čisto zadaj, zunaj v veži, kakor dve senc: oče in mati.

Obupan je omahnil na stol in zastokal. In samota je zaprla vrata, vzela mu je klobuk z glave in zapela svojo mrtvo pesem.

Toda motila se je. Pela je svojo pesem pregrozno, pretrdo in preveč zasmehljivo. Pela je neznosno za tistega, ki jo je moral poslušati:

»Ne morem več tega prenesti. — in če bi me tisoč ljudi preklelo, za njo pojdem!«

Kmalu je bil zunaj. Šel je v jesensko meglo. Kri ga je žgala, poganjalo mu jo je v glavo, v srce. Megla ga je tako zavila, da skoraj ni videl poti v vas.

Tako je šel, kakor begunec ali kakor človek, ki beži za poslednjo rešitvijo.

Potem je zagledal dekle. Še nekaj korakov in razločno jo je spoznal.

»Lota!«

Kakor krik je zvenel ta klic skozi tišino. Prestrašeno se je ozrla. Z dolgimi koraki in žarečim obrazom je stopil k njej.

»Lota, — ne bodi huda. Moral sem te poiskati. — če bom sam, bom še znorel.«

»Henrik, kaj vam je? Kakšni pa ste?«

»Bodi dobra, Lota, in nikari me ne vikaj. Ti' mi reci, kakor si mi časih rekla. Vsaj malo prijazna bodi z menoj. Ne morem več strpeti, ubilo me bo!«

»Henrik, ljubi Henrik!«

Sočutno ga je gledala z velikimi, lepimi očmi. Drhtel je, ko je stal pred njo. Težko je dihal. Oči so mu gorele, in ona je bila tako lepa, da jo je moral brez besede pograbiti, kakor pograbi žival svojo žrtev, in posuti njen obraz s poljubi.

Kakor z železnimi rokami jo je držal, — kakor se oklepa utopljenec svojega rešitelja, tako se je držal in z vso vročično lakoto svoje nesrečne duše jo je poljubljal. Obraz se mu je izpremenil. Njegove oči so dobile tuj, zlovesten lesket, — vsa strast, ki jo je moral vsa dolga leta zatirati, je udarila na dan, vso žarečo žejo po sreči in ljubezni je moral nasititi.

Prestrašena, a srečna je ležala na njego-

vsem žalosten pogled v zidanico, kajti bila je napolnjena z vinom, ki je izteklo v količini kakih 15 kl na ilovnata tla zidanice. Nemara je bilo pripravljeno delo v zidanici premalo previdno, pa je zadostovalo že to, da je kdo po neprevidnosti malo zadel ob pipo, ki se je zrahljala in jo je ponoči pritisk vina potisnil iz sode.

* **Smrt bedne ženske v Muri.** V banovinsko bolnico v Murški Soboti se je nedavno zatekla onemogla 66letna viničarka Terezija Klobasova, pristojna v občino Sv. Anton v Slovenskih goricah. Zadnja leta je bila skupno s svojim možem uslužbena v viničariji inozemca Kleinoschegga v Policah pri Gornji Radgoni. Ker pa žena zaradi svoje izčrpanosti ni spadala v bolnišnico, je uprava bolnišnice odredila prevoz v občino Gornjo Radgono. Občina Gornja Radгона je poslala voznika Franceta Veberiča iz Črešnjevcev v Murško Sobotu z vozom po ubožico. Voznik pa je pri povratku zavozil pri Petanjcih v Muro. Konja in voz so deroči valovi reke zanesli na drug breg, a ženska je padla v vodo in utonila. Konja z vozom so pri tako zvanem Horvatovem mlinu na Petanjcih izvlekli iz vode. V kolikor zadene krivda na nesreči voznika, bo dognala preiskava.

* **Na poti od vinegrada je utonil v Krki.** Posesnik Jožef Senica iz Meniške vasi pri Toplicah je šel v svoj vinograd v Straži. Proti večeru pa se je vračal nekoliko vinjen proti domu. Na poti ga je spremljal posestnik iz Dolenjega Polja Gorše preko mosta čez Krko pri Dolenjem Polju do pota, ki krene proti Meniški vasi. Tam sta se poslovila. Ker Senica ni prišel zvečer domov, so ga domači še ponoči šli iskat. Iskanje so nadaljevali zjutraj. Iskali so ga zlasti ob Krki, kjer drži pot od mosta proti Meniški vasi in ga naposled našli mrtvega v vodi. Mož je imel na nogah gumijaste čevlje in ker je bila zemlja zaradi dežja precej polzka, je verjetno, da mu je spodrsnilo in da je padel v vodo. Rajnki zapušta sedem otrok, izmed katerih so štirje nepreskrbljeni. Bil je dober in skrben gospodar, ki ni nikdar povihal no gostilnah in je le malo, več pil, kadar je bil v svojem vinogradu.

* **S pomočjo ženske obleke mu je prišel orožnik do živga.** Na Turjanskem vrhu pri Radencih se je že dalje časa skrival vojaški begunec in tat koles Janez Orgolič. Nedavno se je zasledovan od orožnikov vozil na ukradenem kolesu. Ko je zlikovec spoznal, da ne

bo mogel uiti, je vrgel kolo proti orožniku, ki je dirjal za njim, tako da je padel orožnik preko kolesa in se lahko poškodoval. Orgolič pa jo je v vsej naglici spet odkuril. Toda tat se ni dolgo veselil zlate svobode. Ker jo je Orgolič doslej seveda zmeraj odkuril, ko je opazil kje kako orožniško patroljo, se je orožnik odel v žensko obleko in tako pohitel na dom Orgoliča. Ko je tat občutil trde roke postave, je zavzdihnil: »Zdaj pa je po meni.« Po kratki borbi ga je orožnik premagal in uklenil, nato pa uklenjena ga odvedel do Radencev na postajo.

* **Nevaren tat je že večkrat kaznovani** 39-letni Ivan Vukovnik, ki se je moral zaradi številnih vlomov in tatvin v mariborski okolici zagovarjati pred mariborskim malim kazenskim senatom. Obsojen je bil na osem let robije in na pridržek po prestani kazni.

* **Napadi na sejmarje pojasnjeni.** Veliko razburjenje sta svoječasno povzročila v kamniškem okraju zavratna napada na dva stara sejmarja. Eden se je vračal iz Kamnika proti domu skozi gozd v Rudnik. V gozdu ga je napadel precej čedno oblečen mladenič ga udaril po glavi in mu vzel 4000 dinarjev. Podoben napad pa je bil kasneje izvršen na nekoga starega sejmarja, ko se je vračal iz Mengša. Tolovaj Hace je zdaj priznal, da je on izvršil oba napada in prišel na lahek način do lepih tisočakov. Hace pa zanika, da bi on odnehal vinotruču Vodetu v Komendi avto iz garaže in ga ootem pustil na cesti pri Brežicah.

* **Drzen vlom v klet.** Neznani vlomilci so ponoči skušali vdreti k Martinu Kuštrinu, posesniku v Ponikvah pri Studencu. Pršli so pred klet omenjenega posesnika dobro maskirani, odorli s pomočjo vitriha vrata in naložili v koš precejno zalogo slanine in mesnin, ki so bile shranjene v kleti. Ko so skušali ujeti še nekaj kokoši so te s kokodakanjem zbudile starejšega sina. Ta je poklical na pomoč še očeta in mlajšega brata. Preden sta se na ta dva odpravila, so zlikovci vrgli starejšega sina v apnenno greznico, nagrabili nekaj kokoši in še dobro ohranjeno moško kolo, ki je bilo shranjeno v kleti, in izginili v noč. Na pozorišču so morali v naglici nustiti ves plen, ki so ga bili naložili v koš.

* **Vlomilsko šolo so odkrili v Mariboru.** Mariborska policija je prijela družbo vlomilcev, med katero je bilo več mladoletni-

kov. Mladi izprijenci so zahajali stalno k 43-letnemu Davidu Mavku, kamor je prihajal tudi 66letni znani vlomilec Alojzij Pihler. Tukaj so mladoletniki prejemale pouk za izvrševanje vlomov. Zadeva je zbudila v Mariboru veliko pozornost. Po njihovi aretaciji so pojasnjeni vlomi v Nedogovo čistilnico v Razlagovi ulici, v pisarno lesnega trgovca Lešana v Kopaljski ulici, v pralnico Elze Durjavove na Tržaški cesti, v pisarno slikarja Josipa Škofa v Vetrinjski ulici, v pisarno podjetja Škrinjnar in Dolenc v Miklošičevi ulici, v pisarno trgovca Pirkmajerja na Aleksandrovi cesti, kleparja Romiha v Smetanovi ulici, ključavničarja Hitzla in v pisarno Fordove delavnice na Masarykovi cesti. Po končanem zaslišanju so Mavka, Pihlerja in mlade potepuhe izročili sodišču.

* **Iz sedmih dinarjev je napravil 17 tisočakov.** Mali kazenski senat v Mariboru je obsodil 30letnega krojaškega pomočnika Julija Miklavca iz Marenberga na pet mesecev strogega zapora, ker je lani v aprilu v svoji vložni knjižici ponaredil znesek 7.29 din na 17.107,29 din ter na tej podlagi črpal kredite pri raznih znancih, ki so mu nasledili. Prizadeči so oškodovani za lepe tisočake.

* **Rekruti, rezervisti in njih starši, pozor!** Z nestrokovnjaško izvršeno prošnjo sta izgubljena čas in denar. Zato ne nasedajte vsakomur s tako važno zadevo. Obrnite se le na koncesionirano in strokovno preizkušeno pisarno kapetana Franca Pera (Ljubljana, Maistrova ulica 14), ki vam pove, ali je prošnja sploh izvedljiva ali ne. Če je izvedljiva, vam za malenkostni znesek vložijo prošnjo in uredijo zadevo. Na zamujajte časa in hitite z zadevo! Za odgovor priložite znamko za 6 dinarjev.

Popotnikova torba

Skrivnost pred petimi leti utopljenega hlapca

Ljubljana, aprila
Pred petimi leti meseca julija je zbudila v naseljih Ljubljanskega barja vzemirjenje vest, da so našli ob bregu Ljubljanske utopljenega 24letnega Kraljičevega hlapca Viljema Boniferja, po rodu iz Nemčije. Kot rečenec je prišel na kmete. Pristojen je bil

vih prslih.

»Henrik, ljubi Henrik!«

»Moja moraš biti, Lota, in če se ves svet podere, — moja moraš biti.«

Pogledala ga je.

»Ali me imaš še rada, Lota? Vsaj malo!«

»Da, rada te imam, Henrik!«

»Lota!«

Zmagoslaven krik, krik sprostitve je presekal meglen jesenski večer Brezdomec je držal srečo v svojih drhtečih rokah, gledal jo je in bi se bil najrajši na glas smejal od pevelikega veselja

»Lota, zdaj sem bogat. Zdaj sem vse dobil! Zdaj mi je dobro! Zdaj bom spet lahko živel! Zdaj me vse drugo nič ne briga!«

Gledala ga je in njene oči so se vlažno iskrile.

Prišel je dolg, blažen molk, tista velika tišina, ko je vse v nas mrtvo razen veselja.

Toda počasi je prilezla senca na njen obraz.

»Henrik! Ali so res šli vsi od tebe, — zaradi mene?«

»Da Lota! Toda pusti jih, ne govori o njih, ne misli nanje! Če imam tebe, pozabim vse druge, vse, vse!«

Spet se je zasmel, izpustil jo je in se tresel, kakor bi bil hotel stresti s sebe nekaj nevidnega.

»Pojdi z menoj! Pogovorila se bova o vsem!«

Šla sta z roko v roki in megla ju je zakrivala, kakor bi ju bila hotela varovati. Henrik ji je pripovedoval o svoji ljubezni do nje, kako je hrepenel po njej od mladih dni, kako jo je moral odriniti od sebe v dnevnih bojih, in kako so ti boji postajali strahotni

od tistega maiskega dne dalje. Potem ji je pripovedoval tudi o Liziki, o Matiji, o Lenki in o koncu.

Obstala je. Tiho in blažno je vprašala:

»Ali sem ti res uničila dom, Henrik? Jaz?«

Zamišljeno je odkimal.

»Ne! Dosti sem o tem premišljeval. Kaj je prav za prav dom? Ne vem! Vem samo to, da ga nisem nikoli imel, tudi takrat ne, ko sem bil še otrok. Nikoli ni bilo pri nas srečnega življenja. In tako bi bilo ostalo, če bi bil vzel Liziko. Ne, še dosti huje bi bilo. Kajti tebe ne bi mogel nikoli pozabiti!«

Nežno je naslonila svojo glavo na njegovo ramo in on jo je spet poljubil.

Globoko je vzdihnil in se zastrmel v meglo, kakor bi bil hotel nekaj premisliti. Kako se zdaj počuti? Svoboden je, močan, kakor bi bil zmetal vse tovore s svoje duše, kakor bi se mu bile odprle nove, lahke poti.

»Lota, zdaj bo prišla najina sreča!«

Tudi ona se je privila k njemu in mu pripovedovala o sebi, o svojem žalostnem domu, o blaženosti, ki jo je čutila v maju, čeprav jo je tako bolela noga, o dolgem času brez sreče, ko je brivec vsak dan iznova pripovedoval, kako hodi Henrik za Liziko, ko jo je mladi Hrastar nadlegoval s svojo vsiljivostjo, in potem, ko je slišala, da pojde Lizika v samostan in da se je Matija s Henrikom sprl. Tedaj ji je zraslo v srcu novo upanje. Ko pa je potem Lenka odšla in je videla Henrika, kako hodi obupan okoli hiše, ko so ji dekletke pripovedovale, da skoraj nič več ne je in da prebdi cele noči v svoji sobi, je prišel spet brivec in pripovedoval, da Henrik trpi zaradi Lizike. Tedaj je bilo spet konec vsega njenega upanja.

»Toda zdaj, Henrik, je vse drugače.«

Blaženost je žarela na obrazu lepega dekleta.

Zamišljen je obstal.

»Nečesa sem se spomnil, Lota: kjer se srečata dva brezdomca, ki se imata rada, tam nastane nov dom.«

Pogledala ga je. V njenih očeh sta bila zaupanje in vera. Prikimala je.

Šla sta dalje. Dekle se je borilo z neko mislijo, ki jo je nazadnje odkrilo.

»Nekaj pa moram vedeti, Henrik: Kaj očitate mojemu očetu? To mi moraš povedati!«

»Lota, ljuba Lota, nikari se zdaj, v najini prvi srečni uri, ne mučiva s starimi zgodbami.«

Zalostno je pobesila glavo:

»Pa vendar, Henrik, je to potrebno. O tem si morava biti na jasnem. To ne sme ležati med nama! To neizrečeno nezaupanje med obema domoma, to je bil izvir vsega zla. Tega zdaj med nama ne sme biti.«

»Ne bo, Lota.«

»Toda pogovoriti se morava o vsem!«

Spet sta oba molčala. Potem je Lota tiho rekla:

»Ali mislite, da je moj oče zažgal vaš dom?«

»Ne, Lota! Saj ni mogoče, Takrat je bil doma!«

»Toda, — mislite, da je on koga najel ali pa da je vsaj o tem vedel!«

Henrik se je obotavljal.

»Saj veš, Lota, da je Matija to trdil in da je bil zato tudi kaznovan.«

»In ti?«

»Jaz, Lota, — tega ne verjamem! Bog ve, kdo je bil. Morda je kakšen hlapec po ne-

na Krko. Bonifer je bil marljiv in varčen kmečki delavec.

Prvotno se je razširila vest, da so se nekaj dni prej črnovaški fantje sprli zaradi nekega dekleta. Do hudega spopada da je prišlo med Boniferjem in posestnikovim sinom Janezom Žitnikom iz Črne vasi. Prvi da je drugega z nožem oklal in nato zbežal proti Ljubljani v Lipah, kjer naj bi bil skočil v vodo. Nadaljnje govorice pa so se kmalu Bonifer dobesedno pognan v vodo. Govorice o tem, da je bil Bonifer pognan v vodo in je utonil, ker ni znal plavati, so prišle tudi do policije, ki je takoj uvedla poizvedbe. Aretiranih je bilo več osumljencev, ki pa so zanižali, da bi bili pagnali Boniferja v vodo. Zavedi pomanjkanja dokazov je bila takrat čenska preiskava ustavljena.

Letos na pustno nedeljo je bil v Mokarjevi gostilni na Ižanski cesti nasproti barjanski šoli ubit posestnik Jože Škafar. Ubijalec je bil aretiran in odveden v sodne zapore. Po tem žalostnem dogodku so kmalu znova oživele tudi govorice o skrivnostni usodi hlapca Boniferja, ponovno so ljudje zatrjevali, da je bil Bonifer res pognan v vodo in da ga je nekdo do vode preganjal. Policija je že pred 14 dnevi aretirala nekega posestnikovega sina in zaslislala veliko število prič iz Črne vasi in Lip. Nekatere priče so podale izjave, iz katerih je sledil sklep, da je bil res hlapec Bonifer pognan v vodo in da ni šel prostovoljno v Ljubljano, kakor so zatrjevali nekateri ljudje. Jasno je bilo, da so prizadeti ljudje skušali zadevo potlačiti in jo na kak način spraviti v pozabljeno. Priče so si v svojih izjavah nasprotovale in se skušale na primeren na-

čin izmotati iz nevšečne zadeve. Zločina osumljeni posestnikov sin zanikuje vsako krivdo pri hlapčevi smrti. Vztrajno zatrjuje, da ni bil z Boniferjem nikdar sprt. Šlo je za neko družinsko zadevo, pri kateri je imela glavno vlogo neka ženska.

Dva tihotapca ljudi pod ključem

Sv. Jurij ob Pesnici, aprila

Pred nekaj dnevi so orožniki pri Sv. Juriju ob Pesnici razkrinkali družbo tihotapcev, ki je spravljal pri Sv. Križu nad Mariborom ljudi čez mejo v Nemčijo. Zdaj pa se je posrečilo mariborski orožniški postaji odkriti drugo takšno družino, ki je opravljala iste posle. Voditelja teh tihotapcev sta bila posestnikov sin Franc Terlavčnik in delavec Franc Namestnik, oba iz Bresternice. Ljudi sta tihotapila čez mejo že od lanskega poletja. Terlavčnik je sam hodil v Maribor in iskal po zakonitih gostilnah žrtve, ki bi hotele čez mejo. Bili so to največkrat Hrvatje, ki so prihajali v Maribor v nadi, da se jim bo posrečilo dospeti v Nemčijo brez listin. Neomajno je namreč med temi ljudmi prepričanje, da je v Nemčiji prav lahko dobiti udobno delo z dobrim zaslužkom. Skupaj z Namestnikom je Terlavčnik potem vodil cele trope teh ljudi po Bresterniški grapi do Sv. Križa in tam čez mejo. Terlavčnik je priznal, da je trinajstkrat povedal ljudi čez mejo. Ni pa vedel povedati, koliko je bilo vseh oseb, ki jih je na ta način spravil na ono stran.

neh in na podlagi preučevanj teh črt ugotavlja, kakšna je usoda človeka. Dlan ima prečne in vzdolžne črte. Prečna črta sredi roke se imenuje življenjska. Po tej črti ugotavljajo po tem kako je globoka in dolga, dolgotrajnost življenja Črta, ki se vleče od kazalca proti sredini dlani, odkriva, kako je človek kaj nagnjen proti boleznim in kaže tudi, ali je telo bolj ali manj krepko To črta imenujemo tudi želodčno Druge manjše črte nimajo posebnega pomena Črta pod palcem in črta pod prstancem odkrivata, ali je človek pošten ali ne, črta pod dlanjo pa baje odkriva srečo.

Če hočemo dognati lastnosti posameznega človeka, moramo preučiti velikost in obliko roke in prstov Pri tem je posebno zanimivo, da ljudje z velikimi rokami radi delajo razna drobna dela, kakor na primer urarska. Ti ljudje so možati in značajni. Ljudje z majhnimi rokami pa niso za drobna dela, kar se zdi na prvi pogled neverjetno. Pripisujejo jim, da so dobri organizatorji in da se radi posvečajo stavbnim strokam Značaj človeka nam odkriva tudi mišičevje roke. Ljudje s trdimi mišicami so odločni, delavni in povprečno razumni. Ljubijo sport in gibanje na prostem. Ljudje z mehкими mišicami so občutljivi, a mirni, neodločni in se neradi trudijo. Ljudje z močno, a voljno roko so močni in zelo razumni.

Tudi po velikosti posameznih delov roke lahko ugotavljamo, kakšnega značaja je človek. Roke z enako dolgimi prsti imajo ljudje s povprečnim razumom in ljudje povprečne duševne in telesne delavnosti. Čim bolj je razvita dlan ob začetku prstov, tem bolj je človek nagnjen h grobostim in uživanju telesnih dobrin. Ljudje, ki imajo krajše prste kakor dlan, so navadno rojeni za hudo delo, so mračni in ne posebno delavni. Čim daljše prste ima človek, tem več nadarjenosti ima za umetnost. Dolgi prsti izdajajo občutljivost, krivi pa prilagodljivost. Prsti, ki so debeli ob dlaneh, izdajajo udobnost ljubeče ljudi. Prsti, ki so na koncu razširjeni, kažejo, da ima človek smisel za duševno udejstvovanje. Prsti, ki se končujejo pravokotno, izdajajo delavne ljudi, mirne in ne preveč duhovite.

Tako torej sodijo o človeškem značaju na podlagi preučevanja rok. Ne smete pa se jeziti, če si boste ogledali roke in odkrili na njih kaj slabega. Prav gotovo je, da vsa ta veda v vsakem primeru ne drži.

Usoda in značaj človeka zapisana na dlaneh

Naša usoda je baje zapisana na dlaneh. Citanje človeške usode, odnosno človeškega značaja, z dlani je postalo zadnje čase kar veda, dasi so sicer ustanovitelji te vede cigani. S to vedo se pečajo celo resnejši učenjaki in dokazujejo, da je mogoče na dlani določiti značaj človeka. Pravijo namreč, da se duševne lastnosti človeka izražajo v raz-

nih človekovih gibih in da zaradi tega ostanejo prej ali slej vidni sledovi tudi na rokah, če se nekateri gibli ponavljajo.

Citanje z dlani (s tujo besedo hiromantija) se deli na več vrst preučevanja značaja z rok. Ena izmed njih se imenuje veda o znamenjih na dlaneh (s tujo besedo palmistria) ki razpozna gubice in črte na dlan-

rodnosti. Kakšen potepuh ali pa kakšen neznan sovražnik. Bog ve, kdo?«

»Prav je, da misliš tako, Henrik, kajti drugače — In kaj nam še očitate? Kaj pravi Lenka? Vse mi povej! Prosim te, Henrik!«

»Lota, hudo mi je Težko mi je -- danes ne prav posebno.« —

»Da, prav zato! Ko pojde vse to s srca, bova šele prav srečna. Kaj pravi Lenka?«

»Pravi — da se je naš oče ustrelil, ker mu je tvoj oče odpovedal posojilo.«

Lota je prikimala

»Da, vem! Oče mi je to povedal. Bil je pri vas in se je hotel prijateljsko pomeniti z očetom. Tvoj oče pa je bil zagrenjen in slabe volje in je mojemu šel to prepovedal, da bi ga bil tikal. Teda je moj oče zahteval svoj denar. Da pa se bo zgodilo kaj takega, ni mogel vedeti. In prav zaradi tega, ker se je zgodilo, pije zdaj moj oče in ta pijača ga bo nazadnje pokopala.«

Jokala je.

»Lota, ljuba Lota! Grenke reči si že doživela.«

»O, Henrik! In žive duše nisem imela, da bi mi bila svoje srce odkrila. Nikogar!« Vse sem morala prenašati sama. In edini, ki sem ga imela rada, si bil ti — in — ti« —

»Ljubo, sladko dekle!«

Spet jo je začel poljubljati.

»Tako sem srečna Henrik, da sva se o vsem pogovorila. Če bi bil ti tako slabo mislil o mojem očetu, se ne bi smela imeti rada Ne, Henrik, res ne, kajti jaz te ne bi bila vredna. Toda nekaj mi lahko verjameš: moj oče ima svoje napake kaj slabega pa ni storil. Tvoji ljudje mu delajo krivico. Ali mi verjameš?«

»Verjamem ti, Lota!«

Vsa srečna ga je pogledala in spet sta šla nekaj korakov dalje.

»In kaj zdaj, Lota? Kaj bo rekel tvoj oče, če te pridem k njemu snubit?«

Pobesila je glavo.

»Prestrašil se bo, morda bo tudi kričal, toda tega mu nesmeš zameriti. Saj je razumljivo. Toda dolgo se ne bo upiral. Meni ne more odreči nobene želje. In ti, — kako bo pri tebi?«

»Pri meni? Saj sem svoj gospodar! Vse sem vzel sam v roko in vse bom sam izpeljal do konca. Z vsem sem se sprl. Zdaj sem sicer sam, pa sem svoboden. Če bom imel tebe, Lota, bom lahko vse drugo pozabil. In čas bo marsikaj izpremenil. Moji ljudje se bodo počasi spametovali.«

»Upajva!«

Lota je hotela iti na vas na obisk, pa se je zdaj premislila.

Po široki, tih stezi sta šla in megla ju je varovala pred radovednimi očmi. Govorila sta o svoji bodočnosti in gradila nov dom. Na zapadu se je skozi belo meglo iskril rožnat soj. Tam je zahajalo solnce.

»Zdaj moram iti domov,« je rekla Lota. »Morda bom očetu že danes vse povedala, če bo sam.«

»Ljuba moja, ali se boš upala? Ali ni bolje, če pridem jaz sam?«

»Ne, Henrik. Če oče pristane na to, bo oristal samo zaradi tega, ker me ima rad. Obvestila te bom.«

Počasi sta šla proti domu. Ko je zagledal Henrik skozi gosto meglo svojo hišo, sta se poslovila.

Ko je Henrik stopil v svojo sobo, je bil kakor pijan.

Ni mogel strpeti na mestu, — sem in tja je hodil in časih je skril obraz v dlaneh. Zmerom iznova ga je zanašalo k oknu, kjer je gledal čez cesto.

Še zdaj je slutil njene mehke, tople ustnice. Ljubo dekle! Ko bo njegova, bo vse dobro, tedaj bo prišlo morje solca in sreče v to prazno izbo, tedaj bo šele spoznal, kaj je pravi dom.

Če bi le mogel zdaj s kom govoriti, če ne bi moral biti zdaj čisto sam! Malo je pomislil in potem zavil proti oskrbnikovemu stanovanju.

Oskrbnik je sedel za mizo in strmel v neko pismo. Ko je Henrik vstopil, je hotel pismo skriti toda premislil se je, ga pomolil mlademu Bukovniku in zarenčal:

»Saj je vseeno! Tu ga imaš! Janez je pisal.«

Henrik je hral:

(Dalle)

KLEPETULJI

Urša: »Evlalija mi je povedala, da ste ji povedali, kar sem vam jaz povedala, čeprav sem vam rekla, da ji ne smete povedati.«

Jera: »No, takšna je ta Evlalija, da vam je kljub temu povedala, čeprav sem ji rekla, naj vam ne pove, da sem ji jaz to povedala.«

PLEŠAST DED

»Otroci, ali se tudi jaz lahko igram z vami?« vpraša čisto plešasti dedek svoje vnuke.

»Ne, dedek,« reče Mihec. »Mi se igramo Indijance, ti pa si že skalpiran.«

Tudi nekatere živali se v žalosti jokajo

Znanstvena dognanja potrjujejo domnevo, da so nekatere živali zmožne globokih občutkov. Krokodilove solze pretaka, pravimo, če hočemo reči, da joka človek samo zato, da bi zbudil sočutje bližnjih. Kako je prišel ta izrek v naš jezik? Ali more krokodil sploh jokati? Ne, krokodil ne more jokati, ker krokodil nima solznih žlez. Predstava jokajočega krokodila izvira iz prastarih vzhodnih bajk in pravljic, po katerih posnema krokodil glas jokajočega otroka, da vabi k sebi žrtve.

Nekatere živali so pa zmožne globokega ginjenja, ki ga večkrat spremljajo tudi solze. Zanimivo je, da so med temi živalmi na prvem mestu take, pri katerih bi najmanj pričakovali ginjenosti. Kdo bi, recimo, mislil, da spadajo krave, zroče na paši tako mirno in topo na človeka, med bitja, ki poznajo solze. A vendar je tako. Vsi prežvekalci imajo namreč solzne žleze prav tako, kakor jih ima človek.

Najobilnejše izkušnje o živalih imajo seveda lovci. Znano je, da jelen v svoji smrtni uri tiho joče. Slavni francoski pesnik Lamartine pripoveduje v enem izmed svojih del o srni, ki jo je na lovu obstrelil, kako ga je z boleznimi in s solznim pogledom prosila, naj se je usmili in jo pusti živeti. Tudi

medvedi in severni jeleni znajo pretakati solze. Tako trdi raziskovalec in lovec Gordon Cumming: »Bili smo na Aljaski,« pripoveduje Cumming, »in tam sem obstrelil severnega jelena. Po večerne misikanju smo naposled prišli do ranjene živali, ki se je bila zatekla daleč v gozd, da bi tam mirno poginila. Pene so ji silile iz gobca, iz umirajočih oči so ji pa tekle debele solze. To je bil pogled, ki je pretresel človeka do srca.«

Jokajo tudi žirafe. Ta čudna prebivalca afriške stepe je izredno občutljiva žival. Zadržuje, da se le nekoliko rani, pa že bridko joče. Isto velja za neko majhno opico na Sumatri. Ta žival je navadno vesela in poskočna. Če pa se zgodi kaj proti njeni volji ali če se česa ustraši, začne takoj jokati in s svojimi sprednimi nogami si briše solze iz objokanih oči.

Nekaj podobnega pripovedujejo naravoslovci o tjunjih. Na malajskem otočju polve domačini pred lovom na tjunle najprej žive mladiče, ker z njihovo pomočjo prav lahko privabijo njihove matere in jih pobijejo. Mladiči začno namreč v ujetništvu milo tuliti in njihove matere takoj prihite k njim. Celo slon, orjak v živalskem svetu, je zelo rahločuten. Če je ranjen, mu odseva iz drugače divjih oči globoka žalost.

temveč poznamo le starost, ki jo dosežejo v ujetništvu. Zveri živijo v ujetništvu pod povsem drugačnimi pogoji kakor pa na prostem, kjer se bije boj za življenje in smrt. Tako se opice v kletkah malokdaj postarajo, marveč poginejo po večini že v svojih najlepših letih. Gorila doseže v ujetništvu sedem let, šimpanz in orangutan 10 let, a pavijan 18 let. Neka kapucinska opica pa je dosegla starost 41 let.

Zelo različno starost dožive ribe. Jastog postane star povprečno le štiri leta, jegulja pa devet let. Krap doseže 150 let, ščuka 100 let, postrv pa 50 let.

Ta zadeva je še bolj pisana pri pticah. O jastrebu, ki je prebil 118 let v ujetništvu, smo že govorili. A v istem živalskem vrtu je živel 120letni orel. Sova doživi nekako 30 let. Vendar je znan primer uharice, ki je štela 70 let. Glede na papige je dognano, da je v Florenci živela neka papiga 120 let. Ptiči-pevci, kakor škranček, slavček, kos in šček dosežejo le 20 let starosti, a kanarčki in vrabci ne dosti več. Isto velja za golobe in kokoši, a grlice žive baje še enkrat toliko let. Noj ne doseže več ko 20 let, a kukavica postane stara do 50 let. Galeb in pelikan živita nekaj let manj in štorčija se že s 30 leti odpravi s tega sveta. Če postane labod star 70 let, se človek ne začudi, toda če doživi 80 let, se mu zdi neverjetno.

Slon doživi 100 let, a konj 25 let. Skromna je srna, ki po večini ne dočaka več ko 10 let, a jelen le pet let. Domače živali kakor pomačka in koza, dosežejo navadno nekaj večje starosti kakor jeleni. Zveri v ujetništvu pa utegnejo doseči visoko starost. Lev dočaka 65 let, kar se mu v svobodi brez dvoma ne posreči. Volk in severni medved dosežeta 30 in lisica 15 let.

Kako pa je s to zadevo pri žuželkah? O neki mravlji vedo povedati, da je dočkala 15 let starosti. Čebela matica pa doživi samo tri do štiri leta. Navadna muha preživi komaj poletje. Največja je razlika med Metuzalemom med živalmi kitom z njegovimi 300 leti in pa muho enodnevnico, ki sicer kot ličinka živi nekaj let v vodi, a ko se dvakrat prelevi, gleda sonce le nekaj dni, nato pa pogine.

Postani in ostani član Ciril Metodove družbe

Kit živi do 300 let, muha enodnevnica pa le nekaj dni

V navadi je, da določamo starost po številu doseženih let. Vendar število let ni zmeraj odločujoče. Tridesetletni mož utegne biti starček, a kak petdesetletnik je ko mladenič duševno in telesno čil. Šestdeset let tihega, čeprav skrbi polnega življenja ni isto kakor šestdeset let nemirnega življenja.

Pri živalih ni dosti drugače. Obžalujemo psa, ki doživi samo 15 let življenja, ne pomislimo, da je nemara po svoje v tej kratki dobi doživel prav toliko ali še več kakor ti-

sti jastreb iz živalskega vrta v Schönbrunnu, ki je bil 118 let v ujetništvu in se je leta 1824 poslovil od tega sveta. Človeška radovednost si rada zastavlja vprašanje, koliko let morejo doseči razne živali. Poleg 300 let, ki jih pripisujejo kitu, je 40 let povodnega konja ali nosoroga zelo majhna številka. Od kod ta velikanska razlika pri živalih, ki vendar niso toliko različne druga od druge?

Za nekatere živali sploh ne vemo natančno, kakšno starost lahko dosežejo v svobodi.

Prosto po Scottu

CRNI BRATJE

KRIMINALNI ROMAN

15

Bolestno razburjeni so delovali njegovi možgani, ko je bil stopil nazaj v sobo. Če še hoče tvegati poskus pobega, se mora narediti, kakor da ni videl spodaj čakajočih mož, da bodo oni to res tudi mislili in zaradi tega ne takoj planili nanj. Iskati je začel stikalo, da bi napravil luč, a ga v razburjenosti ni mogel najti. Od zunaj je prihajala skozi okno slabotna svetloba. Na steni ob vzglavju njegove postelje sta se svetlikala dva pravokotna odseva oknic. Ko je bil našel stikalo, mu je bilo, kakor bi ga bila železna pest stisnila za vrat. V slabi svetlobi je opazil senco, ki je kazala obrise sklonjenega moža.

Hripav, divji krik se je odtrgal Moravcu iz ust. Krik, v katerem so se mešali strah, groza, obup in napadalna besnost. Poleg njega je stal težak naslanjač. V trenutku ga je zgrabil in vrgel v sklonjeno senco.

Senca je izginila, stol je udaril v steno in se razbil. Sredi tega silnega ropota je slišal Moravec za seboj tiho, mačje plazenje na naskok se pripravljajočih nog. Zdelo se mu je, da se je ves svet vrtel okoli njega. Druga temna postava je prilezla iz ozadja. Moravec je stopil korak nazaj in se z vso silo vrgel na nasprotnika. Zamolkel plosk, pritažen krik zavoljo bolečine in nato ropot padlega telesa.

Hitro se je sklonil. Še je bil tu oni drugi, ki se je bil umaknil stolu. Ko ga je skozi slabo svetlobo iskal je za njim ostro škrtnilo in v sobi je zagorela luč.

Najprej je opazil iskanega moža. Stal je na sredi poti med njim in posteljo. Čokat, gibčen mož. Dva druga sta stala ob stikalu zraven vrat. Tudi ta dva sta bila civilno oblečena, toda večja in močnejša. V tistem trenutku je bil oni prvi skočil naprej in Moravec je zagledal pred seboj cev revolverja.

»Vdaj se!« ga je nahrulil mož z revolverjem. »Nima smisla, da se otepavaš. Saj vidiš, da se ne moreš rešiti.«

Moravčev odgovor je bil divji skok proti možu. Njegova desna pest mu je zbila revolver iz roke. Preden se je mož zavedel, kaj se je zgodilo, ga je bil Moravec že prijel in vrgel po sobi.

Možak je med padanjem potegnil pisalno mizo za seboj in negibno obležal na tleh. Revolver je bil butnil v steno in nato zdrnil pod mizico poleg okna. Ne Moravec ne drugi niso opazili, kam je bil zletel.

Vse drugo, kar je sledilo so bile grozne sanje sproščene domišljije. Moravec sam se pozneje ni mogel več natanko spomniti vseh podrobnosti. Nekdo v bližini je začel klicati policijo. Mož, čigar senco je bil videl Moravec najprej, ga je zdaj naskočil od zadaj. Moravec se je prepozno obrnil, da bi ga bil udaril s pestjo. Toda s krepkim zamahom ga je s komolcem sunil v želodec in vrgel v steno.

Četrty je stal oklevaje pri vratih z revolverjem v roki in prežal proti odprtemu ok-

nu. Omahovaje je vstal prvi napadalec in se oprijel mize, da ne bi spet zdrsil na tla. Ko je Moravec ne glede na komando moža s revolverjem skočil k oknu, je opazil, da je eden izmed mož na tleh krvavel iz nosa.

Nato se je zgodilo toliko reči hkratu, da se bila odslej Moravčeva dejanja le še nagonska. Videl je senco moža na požarni lestvi, ki je z neverjetno hitrostjo lezla kvišku. Sobna vrata za njim so se na široko odprla in čedalje več mož je prihajalo v sobo. Prvi napadalec ob mizi je stal zdaj vzravnan, zdaj pa se je prijel za čelo in se sesedel proti mizici, ki se je polomila, da se je videl revolver pod njo.

Ko tiger je skočil Moravec in popadel orožje. V naglici je pregledal revolver. Zdalj so bile v njem prave patrone, ki lahko bljuvajo krogle in smrt. V trenutku, ko je začutil revolver v roki, je skupina v sobo vdrla mož tiho obstala. Vsi so grozeče molčali. Moravec jih je premeril z enim samim zbeganim pogledom.

Pet mož več je bilo zdaj proti njemu. Vsi nevarni, močni ljudje, oblečeni v civilne obleke. Eden je bil za glavo večji od drugih. Za delec sekunde sta se srečala pogled tega moža in Moravčev pogled. Obraz velikega moža je bil hladen in čisto miren.

Z revolverjem, namerjenim proti skupini, se je Moravec previdno splazil nazaj k oknu. »Ostanite pri miru!« Komaj je slišal svoj lastni glas. »Prvi, ki se premakne, prisegam pri Bogu, da ga...«

Ob oknu je zaslišal šum po požarni lestvi plezajočega moža. Ni okleval, hitro se je zavihtel skozi okno... Plezajoči mož je bil že

Če bi se stajal večni led, bi nastala nova morja

Ledene in vroče dobe na zemlji so bile po novejših raziskavanjih odvisne od množne ogljikove kisline v zraku. Dognano je, da so nastopile ob bljuvanju večjih ognjenikov, ki so napolnili zrak z ogljikovo kislino, toplejše dobe. Nasprotno pa je v dobah mirovanja ognjenikov toplota padla.

Ker v današnji dobi ni verjetno, da bi začelo naenkrat bljuvati večje število ognjenikov, torej tudi ni verjetno, da bi se zavoljo prevelike množine ogljikove kisline v zraku povečala toplota. Izključeno pa to seveda ni. So pa še druge možnosti za povišanje toplote na zemlji, kar je v zvezi z odnosom zemlje do zvezd v vesoljstvu in do solca.

Ne moremo si natanko predstavljati, kaj bi bila posledica, če bi se toplota na zemlji povečala. Po računih ameriškega znanstvenika Humphreysa bi zadoščale že tri stopinje, pa bi zemlja doživela veliko nesrečo. Ozemlja obeh tečajev namreč imata velike količine vode, ki je vklenjena v led in ki bi se pri povišanju toplote razlila v svetovna

morja. Če vzamemo, da ima Južni tečaj 13 milijonov 760.000 kub. kilometrov in Grönlandija 2.920.000 kub. kilometrov ledu, potem dobimo za obe ledeni deželi skupno 16 milijonov 680.000 kubičnih kilometrov ledu. Če bi se ta led raztopil, bi se morska površina, ki znaša 357 milijonov kvadratnih kilometrov, zvišala za 50 metrov.

Tako zvišanje morske gladine bi imelo za posledico poplave vse kopne zemlje. Vzhodna obala Zedinjenih držav s svojimi pomembnimi pristanišči in velemesti bi izginila v valovih in le vrhovi nebotičnikov bi še gledali iz njih. V Evropi bi bile enake posledice: London in večji del Anglije bi se potopil in Holandska bi sploh izginila. Valovi Sredozemskega morja bi vdrli daleč v Saharo in Črno morje bi se združilo s Kaspiskim. V obliudeni ravnini Azije, kjer zdaj žive milijoni, bi množina raztopljenega ledu stvorila nova morja. Tudi mnogi otoki bi izginili. Tako bi se lice naše zemlje čisto spremenilo.

Rimski časopisi pišejo, da je Addis Abeba, glavno mesto Abesinije, ki je bilo nekoč umazana vas, danes najlepše afriško mesto. Pritok Italijanov v mesto je čedalje večji. Zadnje štetje je pokazalo že 40.000 Italijanov ki so se tja preselili. Odkar so zasedli Addis Abebo Italijani, se je rodilo v njej že nad 1000 otrok italijanskih staršev.

× **Zaplemba kravjih zvoncev v Avstriji.** Kakor poročajo tuji listi, so nemška oblatva zasegla v Avstriji 100.000 kravjih zvoncev, ker potrebujejo to kovino.

× **Najstarejšo obrambno črto so našli.** Dva tisoč let prej, preden so Francozi začeli graditi svojo Maginotovo črto, so se že njihovi predniki Galci zavarovali zoper vpade tujcev. Zdaj so odkrili ostanke pravadnih zidov in napisov, s katerimi so se Galci zavarovali proti Hunom.

× **Prvi bankovec so imeli v Kanadi.** Leta 1684. v Kanadi niso imeli dovolj kovanega denarja, da bi plačali vojske francoskega

kralja. Tedaj si je uprava v Kanadi, ki je bila tedaj francoska, izmislila, da bi dala v promet na igralne karte napisane radolžnice. Te je bilo treba jemati namesto kovane denarja. Tako je vodja uprave de Meules ustvaril prvotno obliko bankovcev in njegov osebni podpis je dajal jamstvo za njih vrednost. Nekoliko izvodov tega denarja na igralnih kartah je bilo videti tudi na pariški svetovni razstavi in so zbujali veliko pozornost.

× **Železo iz peska s pomočjo magneta.** Na zapadni italijanski obali so te dni ob navzočnosti Mussolinija delali zanimive poskuse, kako bi se pridobivalo železo iz obainega peska s pomočjo magnetne naprave. Kakor poročajo rimski listi, so poskusi zelo dobro uspeli in bodo v najkrajšem času začeli na ta način zbirati koščke železa na vseh italijanskih obalah tako v Evropi kakor tudi v Afriki.

× **Iznajditelj, ki pomaga iznajditeljem.** Znano je, da so nove iznajdbe številne baš v vojnem času. Toda večina ljudi z dobrimi domisljicami nima primernih sredstev, da bi mogla svoje domisljice preizkusiti. Ameriški Italijan Parlino pa se je odločil, da bo tem ljudem pomagal. V New Yorku je opremil posebno delavnico in povabil iznajditelje, naj se oglasijo pri njem, kadar bodo imeli kakšen izum. Izkazalo se je, da je mož pravilno računati. V kratkem času se je oglasilo pri njem kar 500 ljudi, katerim je za odškodnino seveda preizkusil njihove izume. Tako se je pred kratkim pri njem oglasila tudi neka ženska, ki si je umislila zelo koristne izpopolnitve pri šivalnem stroju. Parlino je njen domislek preizkusil in pokazalo se je, da je imela ženska prav. Iznajdbo je Parlino prodal neki tvornici šivalnih strojev in žena je dobila zanjo pol milijona dinarjev, od katerih pa je morala kajpada majhen del odstopiti Parlinoju.

× **Najtežji ljudje na svetu.** Za najtežjega človeka na svetu je veljal Anglež Lambert, o katerem so leta 1909. ugotovili, da je tehtal 329 kg. Njegov telovnik je še zdaj ohranjen v nekem angleškem muzeju. Širok je 180 cm, kar je skoro trikratna širina navadnega telovnika. Lambert ni dočakal visoke starosti. Umril je, ko mu je bilo šele 40 let. Med Američani je bil pa najtežji neki Tittman iz Filadelfije, ki je umrl tam l. 1929., star šele 39 let. Še tik pred smrtjo je tehtal 290 kg. Ko pa je bil še čil in krepek, je pa

× **Majhna zvezda v bližini zemlje.** Pred tedni je ravnatelj zvezdarne pri Bruslju profesor Delporte fotografiral majhno premičnico, ki jo je pred osmimi leti sam odkril in ji dal ime Amor. Ta zvezdica se vrti dalje časa okrog solca kakor naša zemlja. Zemlji se lahko približa na sedem milijonov kilometrov. Še bliže nam lahko prideta zvezdici Apolon in Adonis. Adonis je prav za prav le velika skala v vesoljstvu. Njegov premer znaša komaj 800 metrov. Med vsemi malimi planeti pa se zemlji lahko najbolj približa Hermes, ki ga je l. 1937 odkril prof. Reinmuth v Heidelbergu in ki se nam je takrat približal na 650.000 km. Približa pa se nam lahko še na 300.000 km, to je meni, kakor znaša razdalja med mesecem in zemljo. Kaj bi pomenilo, če bi takšen majhen planet trčil na zemljo, si lahko vsakdo sam predstavlja. Vsekakor bi ne bila malenkost, kamor bi padel, čeprav znaša njegov premer le nekaj več kakor en kilometer.

× **Addis Abeba ima že 40.000 Italijanov.**

nekaj metrov pod njim. Moravec je vzdignil revolver.

»Nazaj!«

Mož na lestvi se je sklonil in zdrsil nazaj, kjer se je skrival za neki rob. Moravec je vedel, da bo trajalo le še kakih pet sekund, pa bo postal tarča za strelje iz okna. V obupu je drvel vzdolž ozke požarne galerije, ki je bila napravljena okoli hiše. Že prvo okno blizu sobe je bilo odprto.

Z enim samim skokom je bil Moravec v tej tuji sobi. Zazdela se mu je, da je videl obupno se viječo ženske roke in slišal prestrašene klice: »Policija, policija, policija!« Toda že je stal pri vratih. V ključavnici je tičal ključ. Odprl je vrata in planil k stopnicam.

Toda že so ga opazili. Vojtje, novčari in ropajoči koraki so se slišali za njim, ko je divje bežal po stopnicah. Pri nekem zavoju stopnic je opazil, da so bili trije možje tesno za njim.

Moravec se je natanko zavedal, da je rešitev skoraj neverjetna, če bo moral teči skozi vežo. Toda drugega izhoda ni poznal.

Samo revolver v roki mu je dajal majhen, zelo majhen up, da se mu bo pobeg morda posrečil. Z njim si bo morda izvojeval pot skozi vežo. Napol skakaje in napol padaje je divjal po stopnicah navzdol. Tesno za seboj je poslušal svarilne klice preganjalcev. Še en zavoj, nato pa je planil v vežo.

Divje verelje ga je prevzelo. Samo trije možje so bili v veži. Eden je bil nočni vratar; ta je izginil, kakor hitro je zagledal revolver. Drugi, hišni detektiv, velik, rejen možak, je razkoračen stal sredi vežne dvorane, le tretji, ki je bil očitno eden izmed

policijskih uradnikov, je planil proti njemu.

Ne da bi bil pazil na revolver, se je vrغل policist proti Moravcu. Ta pa ni uporabil revolverja, temveč je udaril moža s pestjo v čelo. Policist je izgubil ravnotežje in se zrušil na tla.

Zdaj je še domači detektiv skočil nanj, toda prejel je udarec z revolverjem in omahnil na tla.

Ko je Moravec bežal skozi vrteča se vrata, je naglo vtaknil revolver v žep. Bilo je že precej pozno, toda na cesti je bilo živahno, ker so se ljudje vračali iz gledališč in raznih zabavišč domov. Moravec se je hotel pomešati med pešce, tedaj pa je prestrašen obstal. Zagledal je bil skupino mož, ki je stala tesno ob glavnih hotelskih vratih. Bili so policijski oficir in trije možje v civilni obleki.

Takoj je spoznal Moravec v oficirju policista ki ga je bil videl prej iz okna. Vsi štirje možje so zastrmeli vanj. Skoraj v istem trenutku so pridrveli na cesto tudi preganjalci. Moravec je začel bežati po cesti navzgor.

Spričo živahnega prometa se je beg zadel skoraj nemogoč. Toda Moravec je teklo ob robu hodnika za pešce, si brezobzirno in nasilno delal pot, če je bila kje ovira, in računl s tem da preganjalci zaradi občinstva ne bodo streljali.

Čeprav so se mu vsi pešci plašno umikali, mu je bilo jasno, da njegovo bežanje ne more trajati dalje časa. Vsak trenutek mu lahko zastoni pot kak stražnik.

Pritekel je do prečne ceste. Ta je bila njegova zadnja nada. Zavil je okoli ogla in stekel na drugo stran, ne meneč se za drveče

avtomobile.

V naglici se je ozrl nazaj. Se zmeraj so mu bili tesno za petami. Dva, trije preganjalci so prišli izza ogla. Dolg, črno se blesteč avto je prišel mimo njega, zmanjšal hitrost in peljal z enako hitrostjo, kakor je on tekal.

Moravec je obupano gledal na drugo stran ceste. Videl je dolgo vrsto starih, odličnih hiš. V ostrem kotu je krenil na drugo stran in planil v najbližjo hišo. Vrata niso bila zaprta. Ko je bil notri, je zaprl vrata in jih zapahnil. Nato se je razgledoval po veži. Vedel je, da mu ostane še minuta časa, preden dospo preganjalci. Iz male veže je držalo šest vrat v različne smeri. Še je okleval. Tedaj pa je zaslišal zunaj težke korake in nekdo je stresel hišna vrata. Ni več premišljal, temveč je planil k onim vratom, o katerih je menil, da drže na dvorišče. Prišel je v temen vrt in začel iskati v temi, ki jo je svetloba s ceste nekoliko mešala, kje bi bil izhod. Naposled ga je odkril. Vse to je trajalo le nekaj sekund.

Zdaici je osuvenil. Čim bliže je prihajal k izhodu, tem bolj je lahko videl na cesti na drugi strani. Na bližnjem cestnem oglu je stal dolg črni avto. Bil je tisti, ki ga je bil prej prehitel.

Njegovi preganjalci so torej vedeli, kod bo skušal priti iz hiše.

Ujet je bil. Počasi je vzel v roke revolver. Skušal je doznati, koliko nasprotnikov je bilo na tej strani.

Kmalu je odkril, da je bilo vozilo prazno. Kje neki tiče preganjalci, ki so se posluževali tega avtomobila? Gotovo stoje v bližini skriti. Ali pa se morda moti in to ni tisti voz.

tehtal 315 kg. V državi Illinoisu v Ameriki je živila Maud Weisova, ki je tehtala 255 kilogramov. Umrla je stara 48 let. V Cincinnati so pa imeli najtežjo rodbino, obstoječo iz treh članov. Tehtala je namreč skupno 793 kg. Najtežji je bil sin, in sicer je tehtal 286 kg. Mati je tehtala 280 kg, oče pa 276 kg.

× **Kdaj je dobila Evropa pomaranče.** Pomaranča je prišla v Evropo iz Kitajske. Vprašanje je samo, kdaj in kako se je to zgodilo. Splošno mislijo, da so pripeljali pomaranče v Evropo portugalski pomorščaki v 15. stoletju. V Lisabonu na vrtu plemiča Lorenza je zrasla prva pomaranča v Evropi. S tega vrta so se baje razširile pomaranče v vse druge evropske kraje, kjer je podnebje dovolj milo, da lahko rasto in dozore. Da so prvi pripeljali pomaranče v Evropo Portugalci, pa najbrž ne bo držalo. Imamo že dokaze iz leta 1333, da so gojili pomarančnike v Dauphineu. Potemtakem je moral to sadje pripeljati v Evropo nekdo, še preden so se napotili portugalski pomorščaki čez morje.

× **Lastovke silno hitro letijo.** Štirje naravoslovci iz Turina v Italiji so napravili poskus, kako hitro lete lastovke. Vzeli so tri mlade lastovke. Vsaki so pritrtili na nežne nožice majhne pločevinaste znamke, da jih lahko ob povratku spoznajo. Nato so jih v zaboju z avtom prepeljali proti jugu. Ko je bil avto 158 km oddaljen od njih bivališča, so zaboj odprli in lastovke so se takoj vzdignile v zrak. Ko so dosegle višino 200 m, so nekaj časa krožile nad krajem in ko so se znašle, so se spustile v smeri proti svojemu domačemu kraju. V teku 46 minut so bile spet doma. Ker znaša oddaljenost med obema krajema 158 km in so lastovke preletele to razdaljo v 46 minutah, so povprečno letele s hitrostjo 218 kilometrov na uro. To pa je že lepa hitrost.

× **Najsrečnejši zakonski par Amerike.** Če prirede v Ameriki tekme najslajšega otroškega smehljaja, najpopolnejše ženske noge, najboljše strojepiske, najbolj priljubljenega stražnika, zakaj bi ne mogli s pomočjo tekmovalca najti tudi najsrečnejši zakonski par. Za ameriško javnost je to vprašanje tem zanimivejše, ker je v Ameriki največ ločitev zakona. In tako so nedavno res priredili v nekem ameriškem mestu tekmo, ki naj bi pokazala, kakšne lastnosti mora imeti najsrečnejši zakonski par. Postavljani so

bili tile pogoji: Ženin mora biti star 25 let, nevesta pa 21, ko se poročita. Mož mora imeti dva ali tri otroke, izmed katerih mora biti ena deklica. Mož mora imeti najmanj 1500 dolarjev letnih dohodkov. Žena ne sme imeti svojega poklica in tudi v posle svojega moža se ne sme vmešavati. Njena dolžnost je skrbeti za dobro kuhinjo. Stanovanje mora biti opremljeno okusno in prijazno. Mož in žena morata vedno skrbeti za svojo zunanost. Mož mora biti pošten, zvest in blag, žena pa pristrčna, čustvena, gospodinjsko izurjena in neomajno zvesta. Posebna komisija, ki je v lovu za takim zakonskim parom prepotovala vso Ameriko, je naposled našla moža in ženo, ki ustrezata vsem tem pogojem. To sta zakonca Hubert in Mariorija Macdonellova iz Gainsvillea na Floridi. Poročena sta že 10 let. Mož šteje 35, žena pa 31 let. Mož ima 2.000 dolarjev letnih dohodkov. Zakonca imata udobno štirisobno stanovanje, vrtiček in avto. V 10 letih sta se samo enkrat sprla, in sicer ob rojstvu prvega sina, ko se nista mogla sporazumeti glede imena. Mož zahaja enkrat na teden v klub, žena pa tudi enkrat na teden k svojim prijateljicam. Mož pokadi dnevno 10 cigaret in dve cigari, vsak večer pa popije čašico žganja. Vsak teden gresta zakonca v kino, enkrat na mesec v gledališče in štirikrat na leto v umetnostno galerijo, kjer občudujeta slike. Tak je torej srečen zakonski par Amerike.

× **Škorpion je samomorilec.** Že rimski pisatelj Plinij je pisal o tem, da napravi škorpion, ako je od vseh strani obdan od ognja, iz katerega se ne more rešiti, samomor s tem, da si zabode lastno želo v telo. O tej reči poročata zdaj dva afriška misionarja v nekem prirodopisnem časopisu. Enemu izmed njih se je posrečilo ujeti živega škorpiona, ne da bi ga pri tem poškodoval. Okrog škorpiona pa sta v krogu s pmirno širino postavila žareče oglje. Krog je bil toliko velik, da se je škorpion po njem neovirano gibal. Škorpion je tekal v gorečem krogu zdale na eno, zdale na drugo stran. Ko pa je spoznal, da ne more nikjer ven, se je postavil na sredo kroga in se z lastnim želom zabodel v tilnik. Samomor je trajal precej časa. Škorpion je svoje želo vrtil tako kakor čevljar, kadar zabada šilo v debelo usnje. Potem je škorpion nenadno potegnil želo iz rane in v naslednjem trenutku poginil.

smrti, temveč tega, da bi moral koga umoriti

★

V svoji prostorni, razkošno opremljeni jedilnici je sedel Friderik Merrivale pri zajtrku in čital liste. Izraz njegovega obraza je najprej pričal o strahu, nato o olajšanju, naposled v veselju in občudovanju.

Vzrok vse te moževne duševne razgibanosti je bil dolg spis na prvi strani, ki je imel v orjaških črkah tale naslov: »Pobeglet jetnik je drugič ušel! V hotelu Brewsterju se je v divji borbi otresel stražnikov in policijskih uradnikov.«

Članek, ki je živahno opisoval Moravčev bo robo in beg, se je končal takole:

»... tako se je peljal mož, ki je zasledoval begunca Moravca v svojem avtu, okoli oglja in je prispel k izhodu baš v času, ko je begunec planil na cesto. Mož se mu je postavil po robu, toda zločinec ga je »bil na tla. Nato je sedel v avto, toda ga je spet zapustil in v divjem diru zbežal proti vhodu v podzemsko železnico, kjer je izginil brez sledu. Vsi poskusi, da bi spet našli sled za njim, so ostali neuspešni. Moravec je bil stanovan v hotelu »Brewsterju« pod imenom George Caldwell iz Montreala. Podatkov glede tega, kako so odkrili njegovo bivališče, policija našemu poročevalcu ni hotela dati. Prav tako nam ni izdala imen uradnikov, ki so se udeležili lova na Moravca. Avtomobilist, ki ga je Moravec pobil na tla, je izginil, ne da bi povedal svoje ime.«

Merrivale se je zamišljen naslonil nazaj in si prižgal cigaro. Trkanje na vrata ga je zbudilo iz premišljevanja. Vstopil je sluga.

»Gospodična Franciška je prišla.«

Iz Prekmurja

Žrtev materinstva. V Šalovcih v Prekmurju je umrla stara 38 let ga. Eteka Žižkova, rojena Lepoševa, žena gostilničarja in bivšega župana. Smrt jo je iztrgala iz družine, ko je bila dala življenje tretjemu otroku. Njena žalostna usoda je zbudila v okolici splošno sočutje s hudo prizadeto ugledno družino. Na zadnji poti jo je spremljala velika množica ljudi, ki so zasuli grob s pomladnim cvetjem. Zastopani sta bili tudi gasilski četi iz Šalovcev in Markovcev. Hudo prizadetim svojcem iskreno sožalje!

Ženski vestnik

Človek je lahko dolgo mlad

Človek ni toliko star, kolikor let šteje, temveč je njegova zunanost odvisna od ohranitve ožilja. Če se pretaka po človeških žilah zdrava kri, je človek navzlic letom mlad. Kri si pomlajamo z rednim uživanjem prave hrane, ki ima dovolj vitaminov. Posebno je priporočati uživanje vsakovrstnega presnega sadja, zelenjave in raznih solat. Prav koristno je tudi uživanje sirovega masla, medu in mleka, med drugim zlasti bolgarskega kislega mleka (jogurta), toda ne smeš pretiravati. Važno je dalje, da ne uživaš preveč mesa. V splošnem pomni, da je preprosta hrana bolj zdrava kakor umetni izdelki bogatinove kuhinje.

Seveda moraš začeti, ko še ni prepozno, ko si že v razvoju ali pa na višku moči. V letih, ko je človek še mlad, še lahko zadržuje prihod starosti.

Na življenje vplivata naposled tudi duševno razpoloženje in stanje živcev. Vse, kar moti človeka v njegovem duševnem razvoju, mu krajša življenje in pospešuje prihajanje starosti. Zato se ogiblji jeze, nejevolje, nepotrebnih skrbi in podobnega, kolikor ti je najbolj mogoče. Človek, ki je zmerom dobre volje, je dolgo mlad. Delaj marljivo in redno, vendar pri delu ne pretiravaj preko svojih moči. Stalno redno delo je korist-

Merrivale je skremžil obraz. »Tako zgodaj? No, morda je to baš prav. Naj vstopi!« »Ah, gospodična Franciška!« se je priklonil, ko je ženska vstopila. »Veseli me, da ste že tu.«

»Mislila sem, da se je treba še o marsičem pogovoriti.«

»Prav imate. Ali ste že brali o najnovejši pustolovščini našega prijatelja?«

»Seveda.«

»Kaj pravite k temu?«

»Biti mora zelo močan in gibčen mož.«

»To je pač nedvomno res«, se je zasmel Merrivale. »Toda midva se morava zdaj malo pogovoriti o vsem potrebnem.«

Zgoraj v vrhni sobi ji je ponudil stol in obstal nato poleg nje s pridržanim smehljajem.

»Danes sva čisto sama. Če se natančno vzame, stoji naša odlično vodena družba le na naju dveh. Allan in Viljem sta se odpeljala proti zapadu, a Morill sedi doma in kuje načrte za svoje bodoče pošteno življenje.«

»Ali velja glede Moravca tisto, kar smo sklenili?«

»Seveda. Zadnja navodila zanj so že na pošti.«

»Kaj mislite, kje zdajle tiči Moravec?«

»Ne morem si predstavljati. Gotovo pa je na varnem. Mož je močan ko divja zver in poleg tega še izredno razumen. Škoda, da je naš protivnik.«

»Kdo pojde z limuzino ponj?« je vprašala ženska.

Merrivale se je ognil njenemu pogledu. »Mislim«, je dejal, »da dobremu slugi Garrishu take nevarne naloge ne moreva zadržati.«

(Dalje.)

Počasi se je splazil k izhodu. Zdajci pa izzapazil enega moža. Ali je bil res samo eden? To se mu je zdelo čisto nemogoče. Kljub vsemu napornemu razgledovanju ni mogel odkriti več nasprotnikov.

Tega edinega moža si je pozorneje ogledal. Bil je velik, temen, molčeč in negiben. En mož — ena ovira na poti v varnost.

Ali naj strelja?

To bi bilo najlažje. Zerabil je revolver. Ali naj stori takšno strahopetno, zahrbtno dejanje?

Ostro očrtano je videl postavbo moža. Mož je pozorno gledal proti izhodu. Pri drugačnih okoliščinah bi bil Moravec tvegala skok iz teme, toda ta mož je bil velik in močan, skoraj večji od Moravca samega in očitno skrajno čuječ. Razen tega je Moravec čutil, da je brezmejno izčrpan. Blazna borba v hotelu in sledeča divja gonja sta porabili vse njegove sile. Malo dalje časa trajajoča borba s tem možem bi zanj gotovo pomenila konec.

Ostala mu je le ena pot.

Moravec je to čutil, vedel. Prav tako jasno mu je bilo, da mora biti njegov strel smrten. Na dvorišču so se zaslišali koraki in je zavzelen oster glas. Moravec se je stisnil k zidani ograji. Vsak trenutek se ogranjalci lahko pojavijo od koder koli. Čvrsteje so prišli njegovi prsti revolver. Njegove oči so spet poiskale moža pri izhodu. Temen, vzravan je še zmeraj stal na svojem mestu.

Orožje v Moravčevi roki je postalo težko.

Čisto blizu so se zaslišali glasovi. Nasledno sekundo bo prepozno. Moravec je zdajci spoznal, da je preslab. Strašno se je bal. Ne

RADIO LJUBLJANA

od 14. do 21. aprila.

Nedelja, 14. aprila: 8.00: Prenos cerkvene glasbe iz cerkve sv. Jožefa. — 8.45: Verski govor (ravnatelj Jože Jagodic). — 9.00: Napovedi, poročila. — 9.15: Slavne koračnice (plošče). — 10.00: Misionijski govor. — 10.20: Kmečki trio. — 11.00: Pevski in klavirski koncert državne meščanske šole iz Tržiča pod vodstvom Milice Pretnarjeve. — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Radijski orkester. — 16.30: Pol ure za dijake. — 17.00: Kmetijsko predavanje: Pogozdovanje pomladi (inž. Karel Tavčar). — 17.30: Veselo popoldne: Šramel »Škrjanček« in Mirko Premelj. — 18.30: Za ples (plošče). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Gospodarska moč Vojvodine pred 250 leti (prof. Dušan Popović iz Beograda). — 19.40: Objave. — 20: Koncert: Samospevi ob spremljevanju kitararja (pel bo Anton Sladoljev, spremljal pa Stane Prek; vmes bo igral radijski orkester). — 21.30: Švicarske pesmi in plesi (plošče). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Citraški dueti (Skok, Kosi).

Ponedeljek, 15. aprila: 7.00: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Vesele plošče. — 12.00: Veseli napravi (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Radijski orkester. — 14.00: Poročila. — 18.00: Zdravstvena ura: Telesna in duševna občutljivost (dr. Božena Zajc-Lavričeva). 18.20: Glazunov: Stanko Razin simfonična pesnitev (plošče). — 13.40: Kvarni vplivi na naš narodni organizem (Vojko Jagodič). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Filiofilstvo naše mladine (prof. Mitropan iz Beograda). — 19.40: Objave. — 19.45: Več manire — pa brez zamere (Fran Govcekar). — 20.00: Plesni orkestri (plošče). — 20.30: Prenos koncerta violinista Soe-

tensa iz velike Filharmonične dvorane. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Radijski orkester.

Torek, 16. aprila: 7.00: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Vesele plošče. — 11.00: Šolska ura: Med koralnimi ribiči na našem morju (Viktor Pirnat). — 12.00: Solistične točke (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Radijski orkester. — 14.00: Poročila. — 18.00: Radijski šramel. — 18.40: Vera in filozofija (Fran Terseglav). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Anekdote o Francetu Prešernu kot človeku (Rudolf Dostal iz Ljubljane). — 19.40: Objave. — 20.00: Reportaža iz opernega gledališča: Kako se pripravljajo opera »Kleopatra«. — 21.00: Radijski orkester. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Za dobro voljo (plošče).

Sreda, 17. aprila: 7.00: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Vesele plošče. — 12.00: Citre in harmonike (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Pisan orkestralni koncert (plošče). — 14.00: Poročila. — 18.00: Mladinska ura: »Janez Šubič, slovenski slikar«. Igra. Napisal Arnošt Adamič. Izvajali bodo člani radijske igralske družine. — 18.40: Kazen kot vzgojno sredstvo (dr. Stanko Gogala). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Zagrebško družabno življenje v XV stoletju (Srdja Božič iz Zagreba). — 19.40: Objave. — 19.50: Uvod v prenos. — 20.00: Prenos iz ljubljanske opere (v I odmoru glasbeno predavanje Vilka Ukmarja; v II. odmoru napovedi, poročila).

Četrtek, 18. aprila: 7.00: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Vesele plošče. — 12: Cvetke v glasbi (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Harmoniko bo igral Rudolf Piliš. — 14.00: Napovedi. — 18: Radijski orkester. — 18.40: Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Predavanje ministra za telesno vzgojo. — 19.40: Objave. — 19.50: Deset minut zabave. — 20.00: Klavirske kompozicije prof. Panča Vladigerova (igral bo komponist

Sam). — 20.45: Reproducirani koncert simfonične glasbe. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Veseli zvoki (radijski orkester).

Petek, 19. aprila: 7.00: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Vesele plošče. — 11.00: Šolska ura: Višnja gora. Učenci se bodo pogovarjali o sedanjih in preteklih zanimivostih tega starodavnega mesteca, ki so ga spoznali na šolskem izletu in iz raznih spisov. Razgovor bo vodil Miroslav Zor. — 12.00: Naše plošče — naši zvoki. — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Radijski orkester. — 14: Poročila. — 14.05: Tedensko poročilo Tujskoprometne zveze. — 18.00: Ženska ura: Kako si pripravljamo poletno garderobo (Ema Oražmova). — 18.20: Godba na pihala (plošče). — 18.40: Francoščina (dr. Stanko Leben). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Omer paša — Fra Ivan Franjo Jukić (Stjepan Banović iz Zagreba). — 19.40: Objave. — 19.50: O Kureščku (Farkaš Stefan). — 20: Rezervirano za prenos. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Iz pozabljenih operet (radijski orkester).

Sobota, 20. aprila: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Poročila. — 7.15: Vesele plošče. — 12: Plošče brez prestanka. — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Plošče brez prestanka. — 14: Poročila. — 17: Otroška ura: a) Slovenske narodne pripovedke in pravljice (brala po Mileva Ukmar-Boltarova). b) nastop najmlajših (vodila do Slavica Vencajzova). — 17.50: Pregled sporeda. — 18: Radijski orkester. — 18.40: Organizacija in poslovanje pasivne zaščite v Ljubljani (direktor Fran Jančigaj). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Predavanje inspekcije narodne obrambe. — 19.40: Objave. — 20: Zunanje politični pregled (dr. Alojzik Kuhar). — 20.30: »Lepa si, pomlad zelena...« Pisan večer z besedo, pesmijo in godbo. Izvajali bodo radijski orkester pod vodstvom Šijanca, Sonja Ivančičeva — soprano Andrej Jarc — tenor, kvartet sestavljen iz Stritarjevih, kvartet Fantov na vasi in člani radijske igralske družine. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Za vesel konec tedna (plošče).

nejše človeškemu telesu kakor leno p...
kovanje.

Za kuhinjo

Telečji zrezki s sirom. Tanko narezane telečje zrezke natri s soljo in poprom, nato pa jih položi na krožnik, kjer imaš pripravljeno raztopljeno maslo in v njem drobno nastrežan sir. Zatem potegni zrezke skozi tekoče testo in speči v sredno vroči masti. Še vroče daj na mizo.

Praktični nasveti

Kdaj je meso pokvarjeno. Zdravo meso skoro nima duha, če ga primeš, je trdno in skoro nevlažno. Pri kuhanju se zdravo meso ne skrči in toščča med mesnimi vlakni je bela in trda. Če ima meso belkasto barvo, izvira od slabokrvne živali. Slabokrvnost pa utegne biti posledica kakšne nevarne živinjske bolezni. Če ima meso temnordečo, škrlatasto barvo, je to znak, da je žival poginila. Mast mesa od bolne živali je rumenkasta in vodena, a meso samo mehko in mokro. Pri kuhanju se skrči in mnogo izgubi na teži.

Z mlekom se da hitro pogasiti goreči petrolej. Dognano je, da goreči petrolej, če ni ogenj prehud, laže pogasiš z mlekom kakor z vodo.

Skrobu dodamo nekoliko kapljic glicerina, da dobi naškrobljeno perilo lep blesk.

Mažo proti raskavi koži in proti razpokanju kože si lahko napravite sami. V drogeriji si kupite 50 gramov linolina, 10 gramov glicerina in dva grama perujskega balzama ter vse dobro zmešate. Po umivanju se vselej namažite s to mažo po obrazu in po rokah, potem pa se s krpo otrite.

Za smeh in kratek čas

SREČANJE

Gašper: »Klanjam se, gospod. Ze celo stotletje vas nisem videl.«

Melhtjor: »Videla se že nisva, odkar sem vam posodil stotak.«

REVMATIZEM

Miha: »Kaj počne tvoj revmatizem?«

Gašper: »Kaj bi neki počel? Moji povzročajo bolečine, lekarnariu pa veselje...«

UPOBNI CMOK

Miha Lačnik je prgnal na sejem vola, ga dobro prodal in si zato v gostilni privoščil zvrhano skledo cmokov. Bilo jih je kar dvajset.

Miha jih je otepal in otepal ter jih potlačil vse devetnajst. Ni šlo in ni šlo več.

Z obrazom, polnim obupa je gledal Miha zadnjega člana častne garde v skledi in vzdihoval: »Če bi vedel, da se mi boš ti tako upiral, bi te požrl prvega.«

STAROST

Sinko: »Mamica, koliko let šteješ?«

Mati: »Deset.«

Sinko: »Koliko pa ti, mamica?«

Mati: »Osem in dvajset.«

Sinko: »Vidiš, mamica, jaz sem za eno leto starejši kakor lani, ti pa za eno leto mlajša. Gotovo bova nekoč enako stara.«

NISTA SE RAZUMELA

Za Napoleonovih časov je nesel Laščan v koošu meh pšenice v mlin. Na potu pa ga je ustavila francoska straža.

Kmet se je popraskal za ušesom in menil v zadregi: »Sitnu je.«

Straža je razumela sitoen (državljan) in ga je pustila z besedo »Pase« (idi).

Kmet se je ustrašil, ker je mislil, da je Francoz rekel po domače: Pa se, in ga je obupnovdano pogledal: »Eh, gespuđ, kaku se pa bova? Vi s flinto, jest pa s košem?«

KAKO SE DELAJO LJUDJE

Mati: »Kaj ste se danes učili v šoli?«

Brankec: »Kako se človek naredi, mamica.«

Mati: »Kaj?«

Brankec: »Ali še ne veš tega? To je čisto preprosto: vzemi kepo ilovice, pihni vanjo, pa je človek narejen.«

PRI CVETLIČARJU

Dama: »Tale krasna cvetlica izpuhteva posebno čudovit duh.«

Cvetličar: »Ne, ne. Sicer je brez duha, le danes smo jo malo zalili z gnojnico.«

VPRAŠANJE

Jurček: »Mamica, zakaj ima striček tako rdeč nos?«

Mati: »Ker vedno pije vino.«

Jurček: »Toda on pije samo belo vino.«

KONJSKA BOLEZEN

Učitelj: »Kaj napravi tvoj oče, kadar je njegov konj bolan?«

Učenec: »Zelo bolan ali le lahko?«

Učitelj: »Zelo. Zakaj vprašaš?«

Učenec: »Če je lahko bolan, pokliče živinozdravnika, če pa je huje, ga proda na sejmu...«

NI ZA KLOBASE

Poglavarju ljudožrcev javi eden izmed njegovih vojščakov: »Poglavar, pravkar smo ujeli belega človeka, Ali naj napravimo iz njega klobase?«

»Kaj je njegov poklic?« previdno poizveduje poglavar.

»Trgovec z bencinom.«

Poglavar odkima in reče: »Izpustite ga! Saj smo šele pred kratkim imeli trgovca z milom in so klobase imele okus po milu...«

TEŽAVNO NAROČILO

Trgovec (vajencu): »Če bom jaz odvetnikovi gospe imenoval ceno za zeleno svilo, mi boste vi zašepetali, da je prodajna cena višja. Zašepetite pa mi tako glasno, da vas bo gospa slišala, vendar ne toliko glasno, da bo mislila, da šepetete z namenom, da bi vas ona čula...«

PRI VRAŽARICI

Vražarica: »Z vašim soprogom se je večraj poljubovala črna dama.«

Zena: »O hvála, to sem jaz. Davi sem si dala lase svetlo barvati.«

POMAGAL VAM BO

znani pisec in raziskovalec okultnih ved F. T. Karmah vam brezplačno napove Vašo bodočnost. Razen važnih dogodkov iz preteklosti vam pove tudi vse vaše odnose do ljudi, zakona, loterije, trgovine in vseh važnejših dogodkov sedanjosti. Njegov nasvet vam bo prinesel zaželene uspehe v življenju. Zahvalne izjave, ki jih vsak dan prejema z vsega sve-

ta, dokazujejo nenavadno zanesljivost njegovih napovedi. Postavite mu nekaj važnejših vprašanj, ki vas zanimajo, in sporočite mu točne rojstne podatke. Vse napovedi o vašem življenju, ki so zgoraj omenjene, boste dobili popolnoma brezplačno, če boste pri piscu kupili njegovo najnovejšo knjigo »Naš život i okultne tajne«. Knjiga stane samo Din 30.—, denar pa se pošilja na ček. račun št. 17455, na točni in stalni naslov: F. T. Karmah, Zalec.

NOV REDILEN PRAŠEK

»REDIN« za prašče. — Vsak kmetovalec si lahko hitro in z majhnimi stroški zredi svoje prašče. Zadostuje že 1 zavitek za 1 prašča ter stane 1 zav.

5 din, po pošti 12 din, 3 zav. po pošti 24 din, 4 zav. po pošti 30 din. Mnogo zahvalnih pisem. Prodaja drogerija KANC, Ljubljana, Zidovska ul.

MOŠTOVA ESENCA „MOSTIN“

Z našo umetno esenco Mostin si lahko vsakdo z majhnimi stroški pripravi izborno, obstojno in zdravo domačo pijačo. Cena 1 stekl. za 150 litrov din 20.—, po pošti din 35.—, 2 steklenici po pošti din 55.—, 3 steklenice po pošti din 75.—

Pazite, pravi »Redin« in »Mostin« se dobi samo z gornjo silko in ga prodaja za kranjski del Slovenije drogerija KANC, Ljubljana, Zidovska ul. 1 a. Za štajerski del Slovenije in Prekmurje pa samo drogerija KANC, Maribor, Gosposka ulica 34.

NOVOST!

SAMO
DIN 49.50

Št. 62.300 Anker-ura
pravi švicarski stroj.
Dobra kvaliteta, lep
kromiran okrov
s pisмено garancijo

Din 49.50

Štev. 62.301 leta s
cevetljenimi kazalci
in številčnico

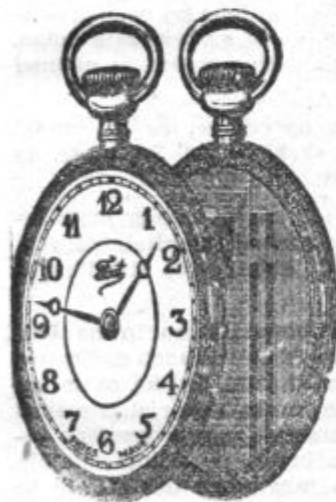
(Radium)

Din 59.50

Zahtevajte cenik, ki
vam ga pošlje ma-
stonj in poštne
prosto

H. Sottnet

Ljubljana 6
Lesna protokolirana
tovarna ur v Švicl.

MALI OGLASI

Naslovi inserentov oglasov s šiframi ostanejo strogo tajni

DRUŽINA Z 2 DO 3 DELOVNIMI MOČMI
in eden samski kravar dobi takoj službo pri oskrbništvu Novi kloster, ošča Sv. Peter v Savinjski dolini 92

KOLARSKEGA POMOČNIKA

sprejme takoj FERDO LAZNIK, mehanično kolarstvo. Radeče pri Zidanem mostu. 98

Mislili so, da je
Majdkina oblekca
bela...

... dokler ji ni stric obrisal
solz s svojim robcem —
opranim z Radionom!

Tudi Vi, ki niste več novinka v gospodinjstvu, mislite morda, da je Vaše perilo belo. Primerjajte ga pa enkrat s perilom, opranim z Radionom. Razloček je očiten ter Vas bo prepričal: z navadnimi sredstvi oprano perilo izgleda sivkasto v primeri s perilom, opranim z Radionom. Nič čudnega: navadna pralna sredstva samo površno odpravijo nesnago, medtem ko kisikovi mehurički skupaj s peno dobrega Schichtovega mila, ki ga vsebuje Radion, prodirajo skozi tkanino in jo operejo tako, da postane »Radion-bela«. Uporabite pri pranju perila Radion, pa ne boste nikoli več uporabljali kakršnegakoli drugega pralnega sredstva!

Schichtov
RADION
pere sam

BREZPLAČNO VSAKOMUR

detajna literatura »Preporodjaj«, fizični in nervni. Zahtevajte: Beograd, Masarykova 9, Miloš Marković. 97

IZJAVA!

Podpisani Janez Tarman iz Jesenic, Podmožakljo 53, umikam in obžalujem ter preklicujem obdolžitve, izrečene o Kuraš Frančiški z Jesenic, Podmožakljo 31. 99

Tarman Janez, l. r.

ZA DESET DINARJEV

Vam pošljem seznam 25 praktičnih novosti, ki jih boste lahko izdelovali doma. Samo po pošti. Lindič, Ljubljana 245-d.

VSAKOVRSNO ZLATO IN SREBRO

najdražje plačuje draguljar Ackermann K. nasl. Ptuj, Krekova 60

VAŽNO ZA PRAŠČEREJO. »MASTELIN«

vam pripomore, da se prašiči zredijo in ne obolijo. Pošiljam franko vašo pošto pol kg din 14, 1 kg din 26, manjše zavitke pa dobite pri trgovcih po din 3 in 6. Dobivam mnogo zahvalnih pisem. Pišite na naslov po položnici in navodilo: Ivan Magdalenc, Rače.

Oglašajte v »Domovini«

ZAHTEVAJTE NOVI CENIK

Ivan Albrecht:

MATI ZEMLJA

Na veliki šmaren sta šla Krtinova Rezika in Klenarjev Tone v jama. Tone je že kot otrok rad stikal po skrivnostnih podzemskih jamah, ki jih je bilo okrog Loke vse po no. Od nekdanj so ga navdajale s čudovitim čarom. Še v tisti nežni dobi, ko otrok živi ves v pravljicah in bajnih bitjih, se je večkrat primerilo, da je Tone nenadno izgubil in ga niso mogli najti, dokler se ni sam prav tako nenadno primuzal na dan, kakor je bil pričakovano izgubil.

Tako se mu je nekoč zgodilo, ko je le blodil in blodil, da je izgubil smer in ni več znal najti izhoda. Begal je po temnih rovih in iskal in klical, toda kamor se je obrnil je naletel na steno ali na vodo, ki je ni mogel prebroditi. Nič si ni več mogel misliti, kako dolgo je že taval pod zemljo, le no utrujenosti in lakoti je sodil, da mora biti že dolge ure v jami. Začela ga je mučiti bojazen, da morda sploh ne bo našel poti venka, da bo obnemogel in zapuščen umrl v jami med kapniki in nemimi človeškimi ribicami. Si na groza ga je obšla in s podvojeno vztrajnostjo je iskal izhoda, toda bilo je kakor zakleto. Naposled je ves truden obsedel kraj velikega kapnika in zašel bridko ihteti. Tedaj je v bližini nekje padlo in zajokalo. Tone se je zdrznil. To je vendar človeški glas. Kakor je bil izčrpan, se je vzdignil in šel za jokajočim glasom. V trenutku se mu je začelo svitati. Joj, odprtina, dnevna svetloba, pot na zemljo!

»Kdo pa joka?« je kriknil Tone na ves glas, nato pa je ihtenje na mah prenehalo. Deček je še šel in šel in zagledal deklico, Krtinovo Rezko, ki je plaho strmela v rov.

»Ti?« se je zavzel Tone. »Odkod si pa prišla sem?«

»Padla sem«, je spoznala tudi maia Tone-ta. »Pasla sem, pa mi je začela živina bezljati in sem letela za tistim lisastim juncem, ki je zmieraj najbolj divji in neumen. Kar mi je zmanjkalo tal in telebnila sem. Kje se pa ti klatiš, da te ni na izpregled? Že včeraj in danes so te iskali in jokali za teboj.«

»Pot sem zgrešil«, je mirno povedal Tone. »Akmor sem se obrnil, ni nikjer kazalo ven.«

»Kaj bova pa zdaj?« se je zgrozilo dekle. »No, venkaj pojdeva«, je bil Tone pogumen. »Ako si padla, mora vendar nekje blizu biti kaka odprtina. Dva jo bova že našla.«

Maia je poskušala vstati, toda kakor se je

hotela odpreti na noge, je zavrnila od bolečine.

»Potrpi,« je skušal Tone potolažiti nenadno rešiteljico. »te bom jaz oprtal na rame in odnesel na svetlo.«

Kakor pa je bila dečkova volja močna tako so bile njegove telesne moči toliko omešane, da bi komaj sam prilezel iz jame kaj šele, da bi nosil še razmerno težko breme s seboj! Komaj si je oprtal deklico na hrbet, je omahnil in klecnil na kolena.

»Saj ne boš mogel«, je zastokala Rezika. »Počakaj no«, je jezila Toneta dekletova malodušna nestrpnost. »Malo si oddahnem, pa poide.«

Oddahnil si je, a kljub temu ni šlo. »Zdaj bova oba ostala tukaj,« je šlo deklici na jok.

»Vsaj nama ne bo dolg čas, ko bova dva«, se je skušal Tone opogumiti s šalo, vendar je bilo tudi niemu bridko pri srcu. Misli in in misli ter se naposled odločil, da zleze najprej sam iz jame in reši potem še Reziko.

»Samo glej, če mi pobegneš!« se je zgrozila maia. »Pomni, da te potlej nikdar več ne ogledam!«

Dečka je obšla razposajena prešernost. »Saj me ne bi mogla gledati, ko pa sama ne moreš iz jame.«

»Če si tak, pa še ti ne poideš!« se ga je oklenila Rezika. »Sram te bodi, da veš!«

In že je jokala.

»Kakšna si vendar«, jo je tolažil Tone. »Lahko bi vedela, da nisem mislil tako hudo. Prav nobene šale ne razumeš.«

»Bi že videl, kako bi se ti šalil, ako bi tebe tako bolelo«, se je prijemala Rezika za nogo. »Zakaj pa govoriš tako nespametno!«

Po daljšem prerekanju je naposled zlezel Tone iz jame in hitel po ljudi.

»Viš, viš Klenarjevega pobičal!« so se čudile grabljice po travnikih. »Po so pravili, da se je izgubil.«

Deček je slišal opazke, a se ni zmenil nanje. Kakor stroj je je hitel naravnost h Krtinovim in potedal ves v eni sapi:

»Rezika je padla... Hitro, hitro!«

Kam? Vse je hitelo, vpraševalo, kričalo, Tone pa je samo pokazal proti Krtinovi gmajni.

Vsi Krtinovi in z njimi pol vasi so šli proti jami in Tone je med potjo komaj dopovedal, kaj se je zgodilo njemu in kako ga je Rezika prav za prav rešila smrti. Oče Krtin se je sam spustil v jama in prinesel hčerko venkaj. Malo si je bila spahnila obe nogi, vendar zdaj ni mislila na bolečine, temveč je bila zadovoljna, da je spet videla svoje.

Izza tega dogodka sta ostala Tone in Rezika prijatelja. Skupna nevarnost ju je tako čudovito združila, da ni bilo treba nobenega govorjenja, in sta vendar vedela, da spadata drug k drugemu. To je bilo še v dne, ko sta drgnila šolske klopi in živela brezskrbno življenje vaških otrok. Potem se je vnela vojna in sta morala Klenar in Krtin pod orožje. Oba sta se težko ločila zdoma, oba sta se poslavljala kakor da gresta in se več ne vrnta. Štiri leta so potem bila dolga kakor večnost. Po teh letih pa se je Krtin vrnil pohabljen in bolan. Klenar pa je ostal tam, od koder ni vrnitve. Prišlo je pismo, da je menda padel, v seznamu izgub je bil naveden med padlimi. Po vojni so se celo oglašili ljudje, ki so zatrjevali, da so oili priče njegove smrti. Nekdo je vrhu tega še zatrljeval Klenarici, da je pomagal pokopati njenega moža. Tako ni bilo nobenega dvoma, da je Klenarjeva kmetija res ostala brez gospodarja in da je ostal vdovi Ani edini Tone za uteho. Bala se je zanj uolj kakor za zenico v obeh. Posebno pa jo je skrbelo, ker se mladenič ni mogel odvaditi stikanja po jamah.

»Očeta te vzela vojna, tebe bo pa jama«, je večkrat vzdihovala, če bi ga pridržala doma. Tone pa je bil kakor živo srebro in ni imel obstanke.

»Jama nikomur ne odide«, se je smejal materi. »Kar brez skrbi bodite! Saj veste, da poznam vsako naimanjšo kotlino.«

»Oh, da nimaš nič srca«, je bila mati žalostna, sin pa se je skrivaj smehljaj, češ: »Oj, ko bi mati le vedeli, kako vroče utripije moje srce!«

Mislil je na Krtinovo Reziko in na tisti dan, ko se je kot otrok na ta čuden način srečal z njo v podzemski jami. Odslej so se mu skrivnosti vlažnega mraka neverjetno prikupile. Bolj ko je doraščal, raje je taval po jamah. In kakor je hodil, je vedno vstajala pred njim podoba jokajočega dekleta, ki se ga oklepa in prosi rešitve. Bilo je čudno. Že koj po tistem dogodku samem je čutil v dekletovi bližini, kakor da ga mora biti sram. Ni si sicer mogel poiasniti, odkod ta občutek, hkratu se ga pa tudi ni mogel znebiti. Zato se je Rezike skoraj izogibal. Bilo mu je, kot da sta si preveč blizu in da zato ne smeta očitno govoriti drug z drugim. Šele z leti, ko je Krtin pod težo tegob, ki mu jih je zadala vojna, popolnoma opešal in naposled umrl, se je Tone začel zavedati, da je dekle in njeva združila skrivnostna usoda, ki je obema pobrala roditelja, kakor da hoče s tem mlademu rodu pokazati pot.

(Dalle)